

Banca Națională
a Moldovei

RAPORTUL PRIVIND EVOLUȚIA SISTEMELOR DE PLĂȚI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Anul 2019

CUPRINS

Lista abrevierilor.....	3
Sumar	4
Capitolul 1. BNM - autoritate de licențiere, reglementare, supraveghere a infrastructurilor pieței financiare, a instrumentelor de plată și a activității de prestare a serviciilor de plată și de emisie a monedei electronice.....	5
1.1. Modificări ale cadrului primar și secundar cu privire la reglementarea infrastructurilor pieței financiare, instrumentelor de plată și a activității de prestare a serviciilor de plată și de emisie de monedă electronică.....	7
Capitolul 2. Rolul BNM în supravegherea infrastructurilor pieței financiare din RM	9
Capitolul 3. Sistemele de plăți și decontări de importanță sistemică.....	11
3.1. Sistemul automatizat de plăți interbancare	11
3.2. Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare	16
Capitolul 4. Instrumentele de plată.....	19
4.1. Cardurile de plată	19
4.2. Transferul de credit	30
4.3. Debitarea directă	32
Capitolul 5. Sistemele automatizate de deservire la distanță	33
Capitolul 6. Remiterile de bani - persoane fizice.....	35
Capitolul 7. Supravegherea activității de prestare a serviciilor de plată	38
7.1. Băncile licențiate	38
7.2. Prestatorii de servicii de plată nebankari.....	38

Lista abrevierilor

BNM	Banca Națională a Moldovei
CBN	Certificate ale Băncii Naționale a Moldovei
CNP	Card not present
OS	Obligațiuni de stat cu rata fixă a dobânzii
OSF	Obligațiuni de stat cu rata flotantă a dobânzii
RM	Republica Moldova
SADD	Sistem automatizat de deservire la distanță
SDCU	Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare
Sistemul CDN	Sistemul de compensare cu decontare pe bază netă
Sistemul DBTR	Sistemul de decontare pe bază brută în timp real
SPCP	Sistem de plăți cu carduri de plată
SRB	Sistem de remitere de bani
Tranzacții OTC	Tranzacții Over The Counter
Tranzacții BVM	Tranzacții la Bursa de Valori a Moldovei
VMC	Valori mobiliare corporative
VMS	Valori mobiliare de stat

Sumar

Raportul privind evoluția sistemelor de plăți în Republica Moldova pentru anul 2019 (*în continuare* Raport) a fost elaborat pornind de la atribuțiile de bază ale Băncii Naționale a Moldovei (BNM), menționate la art. 5 alin. (1) lit. f) și m) din *Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei*, privind infrastructurile pieței financiare și domeniul prestării serviciilor de plată.

Acest raport reprezintă o compilare a informației privind activitățile de licențiere, reglementare și supraveghere a prestatorilor de servicii de plată și a emitenților de monedă electronică și reflectă rezultatele supravegherii infrastructurii pieței financiare și a instrumentelor de plată în RM în anul 2019.

Raportul conține informații și analize referitoare la:

- rezultatele activității BNM în calitate de autoritate de licențiere, reglementare, supraveghere a infrastructurilor pieței financiare, a instrumentelor de plată și a activității de prestare a serviciilor de plată și de emisie a monedei electronice;
- evoluția sistemelor de plăți, eficiența și stabilitatea sistemelor de plăți, a sistemelor de decontare și compensare a valorilor mobiliare;
- evoluția utilizării instrumentelor de plată, sistemelor automatizate de deservire la distanță și a remiterilor de bani;
- rezultatele supravegherii activității de prestare a serviciilor de plată și a activității de emisie a monedei electronice de către prestatorii de servicii de plată nebankari.

Capitolul 1. BNM - autoritate de licențiere, reglementare, supraveghere a infrastructurilor pieței financiare, a instrumentelor de plată și a activității de prestare a serviciilor de plată și de emiteră a monedei electronice

În conformitate cu *Legea nr. 548/1995 cu privire la Banca Națională a Moldovei* (în continuare *Legea nr. 548/1995*), printre atribuțiile de bază ale Băncii Naționale se regăsesc licențierea, operarea, reglementarea și supravegherea infrastructurilor pieței financiare în RM, reglementarea și supravegherea instrumentelor de plată și a altor componente ale sistemelor de plăți, precum și licențierea, reglementarea și supravegherea activității de prestare a serviciilor de plată și a activității de emiteră a monedei electronice.

Legea nr. 114/2012 privind serviciile de plată și moneda electronică (în continuare *Legea nr. 114/2012*) stabilește cerințe prudențiale și de acces pe piață pentru prestatorii de servicii de plată, precum și drepturile și obligațiile utilizatorilor și prestatorilor de servicii de plată la încheierea contractelor-cadru și la efectuarea operațiunilor de plată, asigurând suportul legal uniform pentru promovarea unei activități eficiente și competitive pe piața de prestare a serviciilor de plată. Serviciile de plată vizate sunt cele care permit:

- depunerea/retragerea de numerar într-un /dintr-un cont de plăți;
- efectuarea debitării directe, a transferului de credit, a transferurilor programate, a operațiunilor de plată printr-un card de plată sau printr-un dispozitiv similar, inclusiv în cazul în care fondurile sunt acoperite printr-o linie de credit;
- emiteră și/sau acceptarea cardurilor de plată și a altor instrumente de plată;
- remiterea de bani;
- executarea operațiunilor de plată, în cazul în care consimțământul plătitorului este exprimat prin orice dispozitive de comunicație electronică, digitale sau informatice, prin terminalele de plată în numerar (terminale cash - in), de către operatorul sistemului sau al rețelei informatice sau de comunicație electronică care acționează exclusiv ca intermediar între utilizatorul serviciilor de plată și furnizorul bunurilor și serviciilor.

Pe teritoriul Republicii Moldova servicii de plată prestează:

- băncile licențiate;
- societățile de plată;
- societățile emitente de monedă electronică;
- furnizorii de servicii poștale care activează în conformitate cu *Legea comunicațiilor poștale nr. 36/2016*;
- BNM – în cazul în care nu acționează în calitate de autoritate a politicii monetare sau în calitate de altă autoritate publică;
- Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova.

Procesul de licențiere a prestatorilor de servicii de plată nebankari (societățile de plată, societățile emitente de monedă electronică și furnizorii de servicii poștale) și cel de

Înregistrare a agenților de plată are loc cu respectarea unui set de cerințe ce asigură o abordare uniformă și competitivă de acces la activitatea de prestare a serviciilor de plată și de desfășurare a acestora pe teritoriul Republicii Moldova.

La situația din 31.12.2019, în RM activau șapte prestatori de servicii de plată nebankari, dintre care o societate de plată, un furnizor de servicii poștale și cinci societăți emitente de monedă electronică.

Registrele aferente prestatorilor de servicii de plată nebankari sunt plasate pe pagina oficială a BNM.

Figura 1. Prestatorii de servicii de plată nebankari licențiați și genurile de activitate

Societățile emitente de monedă electronică	1. „Paymaster” SRL 2. „Paynet Services” SRL 3. „BPay” SRL 4. „QIWI-M” SRL 5. „Fintecly” SRL	Licență acordată pentru activitatea de emisie a monedei electronice care permite inclusiv prestarea serviciilor de plată prevăzute la art. 4 alin. (1)
Societate de plată	SC „MMPS COM” SRL	Licență acordată pentru desfășurarea activității de prestare a serviciului de plată prevăzut la art. 4 alin. (1) pct. 7) din Legea nr. 114/2012
Furnizorul de servicii poștale	Î.S. „Poșta Moldovei”	Licență acordată pentru desfășurarea activității de prestare a serviciului de plată prevăzut la art. 4 alin. (1) pct. 6) din Legea nr. 114/2012

Prestatorii nebankari au dreptul de a presta servicii de plată prin intermediul sucursalelor și agenților de plată, respectând prevederile art. 27 din *Legea nr. 114/2012* privind serviciile de plată și moneda electronică, iar emitenții de monedă electronică au inclusiv dreptul de a distribui și de a răscumpăra moneda electronică prin intermediul agenților, în condițiile art. 90 din *Legea nr. 114/2012*.

Pe parcursul anului 2019, au fost înregistrați **24 de agenți de plată**, radiati 13 agenți de plată, precum și 2 sucursale ale Î.S. „Poșta Moldovei” (Registrul societăților de plată/furnizorilor de servicii poștale și Registrul societăților de monedă electronică).

Cadrul normativ elaborat de BNM privind sectorul sistemelor de plăți și activitatea de prestare a serviciilor de plată vine să alinieze reglementările interne de profil la regulile europene, concretizându-se în adoptarea actelor normative necesare desfășurării activității pe piața de prestare a serviciilor de plată. Acest cadru reprezintă un sprijin esențial pentru sporirea numărului serviciilor de plată moderne și sigure, creșterea gradului de concurență pe piața serviciilor de plată datorită accesului prestatorilor nebankari pe piața respectivă, favorizând astfel o eficiență și calitate mai mare și o reducere a costurilor serviciilor, precum

și atingerea unui nivel înalt de efectuare a plăților fără numerar și reducerea numerarului în circulație.

Pentru asigurarea continuității exercițiului de armonizare a legislației în domeniul prestării serviciilor de plată și emiterii de monedă electronică, BNM depune continuu eforturi în vederea îmbunătățirii și dezvoltării pieței serviciilor de plată, având în vedere oportunitatea și cererea din partea consumatorului, astfel încât să fie justificate și investițiile care sunt efectuate pentru respectarea noii legislații în materie de plăți.

1.1. Modificări ale cadrului primar și secundar cu privire la reglementarea infrastructurilor pieței financiare, instrumentelor de plată și a activității de prestare a serviciilor de plată și de emisie de monedă electronică

În anul 2019, a fost aprobat un nou *Regulament cu privire la sistemul automatizat de plăți interbancare* (în continuare – SAPI), care înglobează cerințele generale privind participarea la SAPI, desfășurarea activității în cadrul SAPI, gestiunea riscurilor aferente sistemului, suspendarea și încetarea activității în cadrul SAPI. Totodată, prin noul regulament este permisă participarea prestatorilor de servicii de plată nebankari (societăți de plată, societăți emittente de monedă electronică și furnizori de servicii poștale) în cadrul SAPI.

În contextul participării prestatorilor de servicii de plată nebankari la SAPI, au fost operate modificări în *Regulamentul cu privire la transferul de credit*, fiind stabilită obligativitatea acestora de a atribui coduri IBAN conturilor utilizatorilor, cerințe de raportare a efectuării și/sau recepționării fiecărui transfer internațional prin furnizarea copiilor mesajelor de plată către BNM.

În vederea racordării cu prevederile *Legii nr. 208/2018 pentru modificarea și completarea unor acte legislative* și în contextul implementării soluției informatice pentru eficientizarea procesului de licențiere, autorizare și notificare, a fost aprobat un nou *Regulament cu privire la activitatea prestatorilor de servicii de plată nebankari*.

În anul 2019, conform dispozițiilor *Legii nr. 208/2018*, a fost aprobat *Regulamentul cu privire la activitatea de creditare a prestatorilor de servicii de plată nebankari*, conform căruia a fost extinsă aria de activitate a prestatorilor de servicii de plată nebankari, prin permiterea de a acorda credite utilizatorilor acestora, doar dacă creditele respective sunt exclusiv legate de serviciile de plată și numai în cazul facilitării efectuării serviciilor de plată.

În scopul perfecționării reglementărilor pentru prestatorii de servicii de plată nebankari aferente exigențelor, condițiilor și restricțiilor privind dobândirea/majorarea participațiunilor calificate în capitalul social al acestora, detalierii criteriilor de evaluare a potențialilor achizitori de participațiuni calificate, precum și monitorizarea calității acționariatului, a fost aprobat *Regulamentul cu privire la participațiuni în prestatorii de servicii de plată nebankari*.

De asemenea, a fost aprobat *Regulamentul privind controalele pe teren la prestatorii de servicii de plată nebankari și criteriile de aplicare a măsurilor de remediere și a sancțiunilor*, care conține prevederi privind informarea prestatorilor cu privire la modalitatea desfășurării controalelor pe teren, drepturile și obligațiile părților, aspectele aferente întocmirii rapoartelor privind rezultatele controalelor, criteriile de aplicare a măsurilor de remediere și a sancțiunilor.

În vederea aplicării prevederilor art. 50 alin. (6) și (7) din Legea nr. 114/2012 care acordă dreptul BNM de a stabili valoarea comisioanelor pentru acceptarea cardurilor de plată, precum și valoarea comisioanelor pentru operațiunile ce presupun utilizarea sistemului automatizat de plăți interbancare (SAPI), a fost adoptată *Hotărârea CE nr. 180/2019*, prin care au fost stabilite limitele comisionului aplicat de către prestatori pentru acceptarea plăților cu carduri de plată destinate bugetelor componente ale bugetului public național, precum și a tarifelor aplicate de participanții SAPI pentru ordinele de plată recepționate electronic și care presupun utilizarea SAPI.

Capitolul 2. Rolul BNM în supravegherea infrastructurilor pieței financiare din RM

Infrastructurile pieței financiare (IPF) joacă un rol important în vederea asigurării stabilității sistemului financiar. Serviciile furnizate de către IPF sunt critice întrucât oricare defecțiune a acestora poate afecta implementarea politicii monetare, precum și promovarea încrederii publicului în efectuarea plăților fără numerar. Ținând cont de rolul său central în cadrul unei economii, IPF se supune unor practici riguroase de gestiune a riscurilor și necesită a fi rezistente la stres.

Banca Națională a Moldovei deține mandatul legal de a exercita funcția de supraveghere (oversight), acesta fiind expres stipulat în *Legea nr. 548/1995* și *Legea nr. 114/2012*. Astfel, conform art. 5 lit. f) din *Legea nr. 548/1995*, **BNM supraveghează infrastructurile pieței financiare, în condițiile stabilite de lege, și promovează funcționarea stabilă și eficientă a acestora.**

Această atribuție este realizată în corespundere cu cele mai bune practici internaționale, precum și cu recomandările, principiile, standardele din acest domeniu emise de Banca Reglementelor Internaționale, Banca Centrală Europeană, Fondul Monetar Internațional, Banca Mondială etc.

Politica de supraveghere a sistemului de plăți în Republica Moldova, aprobată prin HCE al BNM nr. 299 din 27.10.2016, detaliază atribuția expusă în lege și nominalizează sistemele de plăți din RM care sunt supuse supravegherii de către BNM (a se vedea Figura 2).

Figura 2. Lista sistemelor de plăți din RM supuse supravegherii de către BNM la finele anului 2019

1. Sisteme de plăți

- Sistemul automatizat de plăți interbancare (SAPI)

2. Sistemele de compensări și decontări ale valorilor mobiliare

- Sistemul Depozitarului central unic de valori mobiliare (SDCU)

3. Instrumentele de plată

- Cardurile de plată
- Transferurile de credit
- Debitările directe

4. Sistemele automatizate de deservire la distanță (SADD)

5. Remiterile bani

În baza informației obținute în cadrul monitorizării zilnice/lunare/trimestriale, Banca Națională efectuează evaluarea periodică a conformării sistemelor de plăți și decontări la cerințele expuse în actele normative în vigoare și/sau la standardele internaționale aplicabile.

Standardele internaționale care se aplică la evaluarea periodică a SAPI (și evaluarea ulterioară a DCU) sunt *Principiile aferente infrastructurilor pieței financiare*, emise de Banca

Reglementărilor Internaționale (BIS) și Organizația Internațională a Comisiilor Valorilor Mobiliare (IOSCO).

La exercitarea funcției de supraveghere a instrumentelor de plată fără numerar și a sistemelor automatizate de deservire la distanță (SADD), Banca Națională a Moldovei efectuează următoarele:

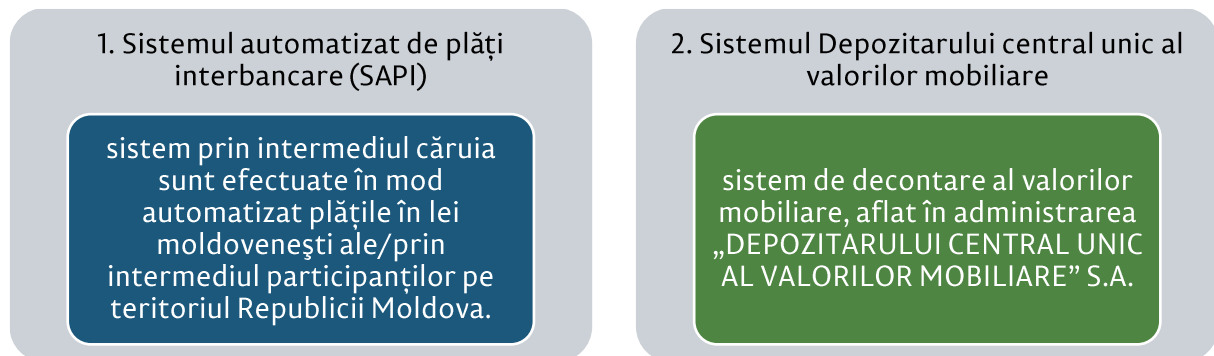
- ① | **Colectează date** privind siguranța și eficiența utilizării instrumentelor de plată fără numerar și a SADD. Datele folosite în scopul supravegherii sunt din rapoartele prezentate de către prestatorii de servicii de plată (în continuare - PSP), din informațiile obținute în cadrul controalelor pe teren, precum și din sursele de informare în masă (internet, presa scrisă etc.);
- ② | **Monitorizează apariția noilor tehnologii în domeniu.** Evoluțiile înregistrate în domeniul tehnologiilor informaționale influențează în mod direct caracteristicile serviciilor de plată și implicit nivelul de siguranță și eficiență a instrumentelor de plată fără numerar, SADD. Valorificarea acestor evoluții presupune consolidarea supravegherii și adaptarea continuă la riscurile generate de apariția noilor metode de plată;
- ③ | **Analizează și determină indicatorii de eficiență și siguranță** privind instrumentele de plată, în baza informației și a datelor obținute atât de la PSP, cât și ca urmare a cercetărilor proprii în vederea identificării situației actuale și a evoluțiilor recente în utilizarea instrumentelor de plată fără numerar/SADD, precum și a măsurilor ce pot fi întreprinse pentru îmbunătățirea valorii indicatorilor menționați;
- ④ | **Întreprinde măsurile relevante.** În cazul constatării abaterilor la indicatorii aferenți siguranței și eficienței instrumentelor de plată/SADD, Banca Națională intervine prin ajustarea cadrului normativ, formularea de recomandări sau întreprinderea altor măsuri potrivite pentru sporirea solidității acestora.

În ceea ce privește evaluarea periodică a pieței serviciilor de remitere de bani, aceasta este efectuată în baza *Principiilor generale pentru serviciile de remiteri internaționale*, emise de BIS și Banca Mondială.

Capitolul 3. Sistemele de plăți și decontări de importanță sistemică

Sistemele, o întrerupere în activitatea cărora ar putea periclita siguranța și stabilitatea sistemului de plăți și/sau a piețelor financiare, sunt considerate a fi de importanță sistemică. Dintre sistemele ce cad sub incidența supravegherii realizate de BNM, conform atribuțiilor sale, au fost desemnate două sisteme de importanță sistemică.

Sistemele de importanță sistemică care cad sub supravegherea BNM:

1. Sistemul automatizat de plăți interbancare (SAPI)

sistem prin intermediul căruia sunt efectuate în mod automatizat plățile în lei moldovenești ale/prin intermediul participanților pe teritoriul Republicii Moldova.

2. Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare

sistem de decontare al valorilor mobiliare, aflat în administrarea „DEPOZITARULUI CENTRAL UNIC AL VALORILOR MOBILIARE” S.A.

3.1. Sistemul automatizat de plăți interbancare

SAPI este operațional din anul 2006 și este administrat de Banca Națională a Moldovei. SAPI este compus din sistemul de decontare pe bază brută în timp real (sistemul **DBTR**) și sistemul de compensare cu decontare pe bază netă (sistemul **CDN**). Sistemul DBTR este destinat prelucrării plăților urgente și de mare valoare, iar sistemul CDN este destinat procesării plăților de mică valoare. În calitate de administrator al SAPI, pe parcursul anului 2019, Banca Națională a Moldovei a monitorizat continuu activitatea participanților la sistem și a testat capacitatea acestora de a reacționa în situații de incident. În urma aplicării măsurilor menționate s-a constatat că participanții au activat în mod corespunzător, fără a induce riscuri în sistem și dispun de capacitățile necesare de a acționa prompt și eficient în astfel de situații.

La sfârșitul anului 2019, în SAPI erau înregistrați **17 participanți**:

-
- Banca Națională a Moldovei;
 - 11 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei;
 - Centrul de casă și decontări din or. Tiraspol;
 - Trezoreria de Stat din cadrul Ministerului Finanțelor, inclusiv și în calitate de participant mandatat;
 - Depozitarul central unic al valorilor mobiliare;
 - Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar;
-

În anul 2019, prin intermediul SAPI a fost procesat un volum total de **13,6 mil.** tranzacții în valoare de **1,0 bil. lei**, majorându-se ca număr cu 4,7 la sută și diminuându-se ca valoare cu

14,5 la sută comparativ cu anul 2018. Volumul maxim al plăților decontate zilnic în SAPI a fost atins pe 24 decembrie 2019, fiind decontate 98,9 mii de plăți.

Tabelul 1. Tranzacții procesate prin intermediul SAPI

Plăți anul 2019	Număr	Valoare
DBTR	1 334 691	955 839 960 312
<i>Retail*</i>	1 311 411	277 095 165 140
<i>Non-retail*</i>	23 280	678 744 795 172
CDN	12 227 943	64 761 414 336
Total plăți	13 562 634	1 020 601 374 648
Medii zilnice		
DBTR	5,2 mii	3,7 mld.
<i>Retail</i>	5,1 mii	1,0 mld.
<i>Non-retail</i>	92	2,7 mld.
CDN	48,1 mii	255,0 mil.
Valoarea medie a tranzacției		
DBTR	716,1 mii	
<i>Retail</i>	211,3 mii	
<i>Non-retail</i>	29,2 mil.	
CDN	5,3 mii	

**tranzacții retail - transferuri inițiate de către participanți în numele clienților (transferuri ordinare, transferuri aferente plăților bugetare, percepere incontestabilă care se referă/nu se referă la bugetul public național, debitare directă aferentă serviciilor guvernamentale, alte transferuri);*

**tranzacții non-retail - transferuri inițiate de către participanți în nume și pe cont propriu (operațiuni de eliberare a numerarului, operațiuni cu valori mobiliare pe piața secundară, operațiuni cu valori mobiliare și de politică monetară, transferuri de credit ordinare interbancare, transferuri privind depozitele "overnight", alte transferuri)*

Transferurile inițiate de către participanți în numele clienților constituie **99,8 la sută** din numărul plăților efectuate prin SAPI și doar **33,5 la sută** din valoarea totală a transferurilor efectuate în SAPI în anul 2019 (**66,5 la sută** din valoarea operațiunilor fiind preponderent operațiuni monetare).

Diagrama 1. Numărul documentelor de plată inițiate de către participanți în numele clienților

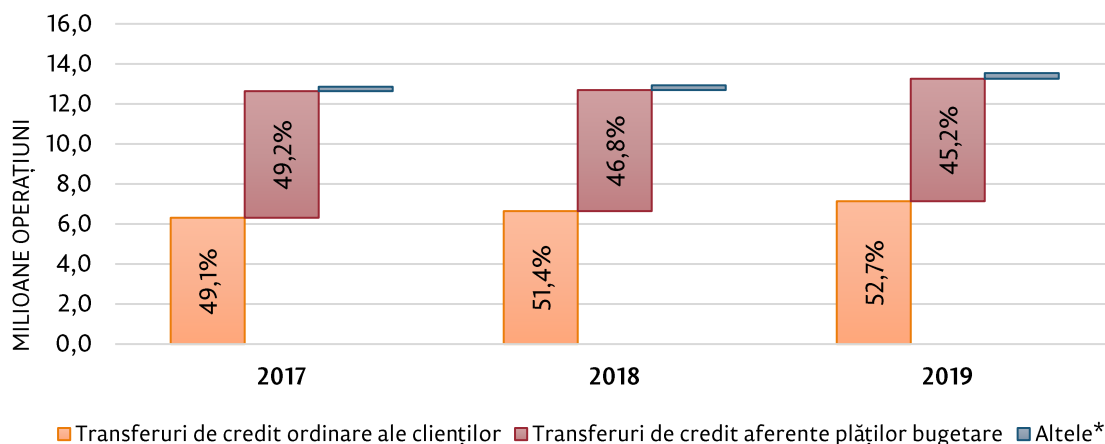
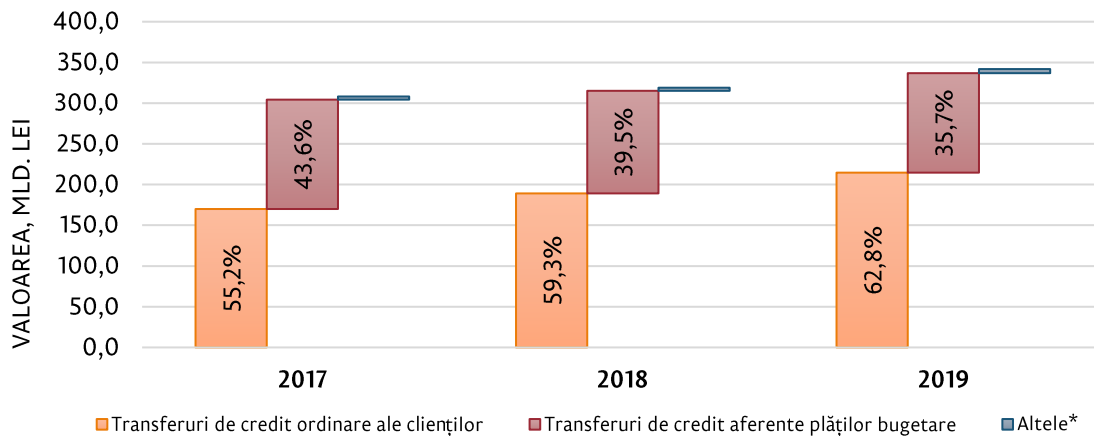

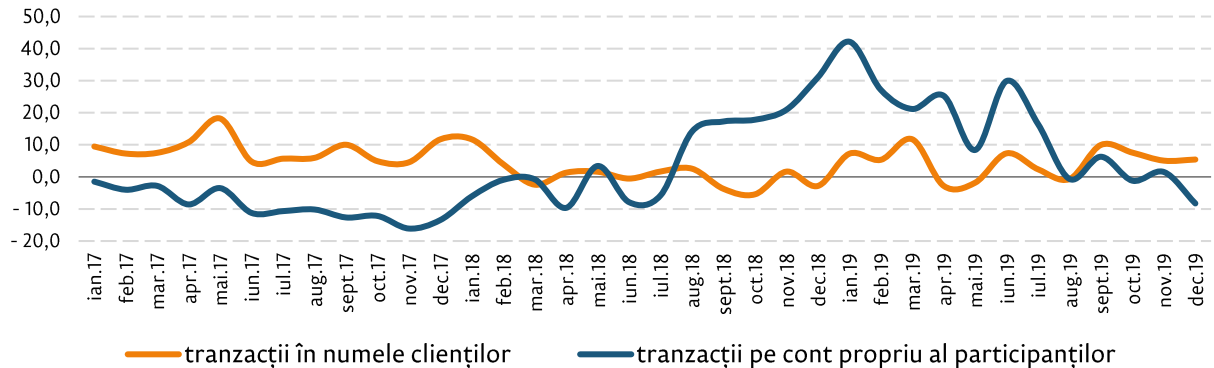
Diagrama 2. Valoarea documentelor de plată inițiate de către participanți în numele clienților

*Altele - Restituirea sumei în mod eronat, Achitarea serviciilor prestate de BNM în cadrul SAPI, Perceperea incontestabilă (care nu se referă la plățile în bugetul public național), Perceperea incontestabilă (care se referă la plățile în bugetul public național), Transferuri programate, Debitarea directă aferentă Serviciului Guvernamental de Plăți Electronice).

Din diagramele prezentate mai sus se constată că transferurile de credit ordinare ale clienților dețin o pondere tot mai semnificativă comparativ cu transferurile de credit aferent plăților bugetare, ceea ce se apreciază pozitiv.

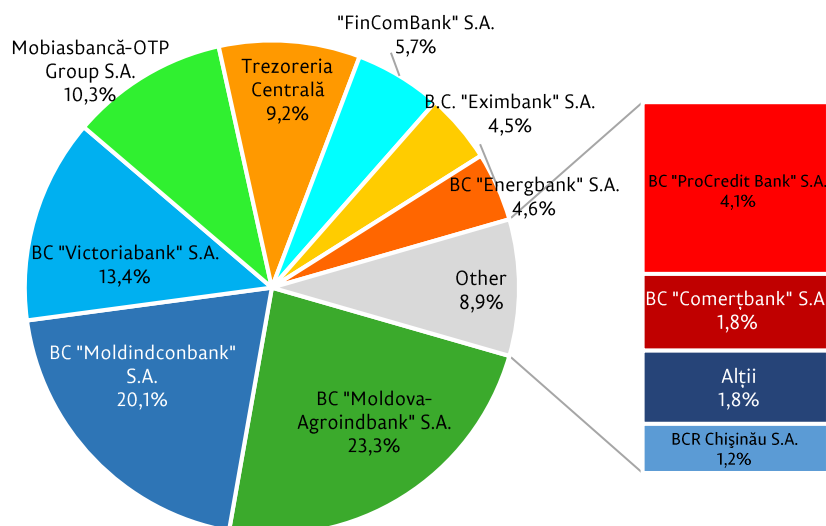
Diagrama 3. Fluctuațiile volumului mediu procesat lunar prin intermediul SAPI, % față de perioada similară a anului precedent

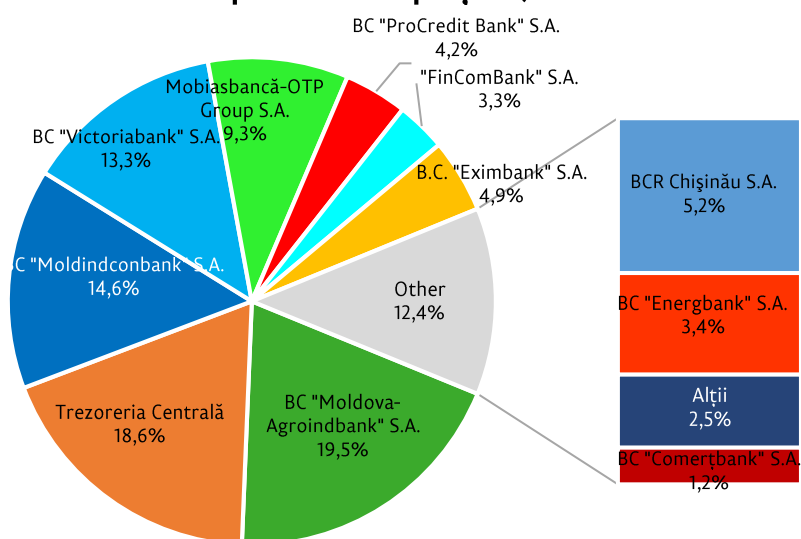
Ținând cont de datele analizate în diagrama 3, se constată că în perioada de referință numărul tranzațiilor decontate în numele clienților nu a înregistrat fluctuații semnificative, totodată, curba tranzațiilor decontate pe cont propriu al participanților a consemnat o deviere semnificativă pentru perioada august 2018 - iulie 2019. Această deviere reflectă particularitățile procesării tranzațiilor de către un nou actor pe piața financiară - Depozitarul central unic al valorilor mobiliare și anume, utilizarea mecanismului de debitare directă și a unui cont tehnic deschis în SAPI în acest sens, datorită căruia numărul tranzațiilor procesate se dublează.

Diagrama 4. Numărul și valoarea documentelor inițiate de către participanți în numele clienților

**Ponderea participanților în SAPI,
după numărul plăților, 2019**

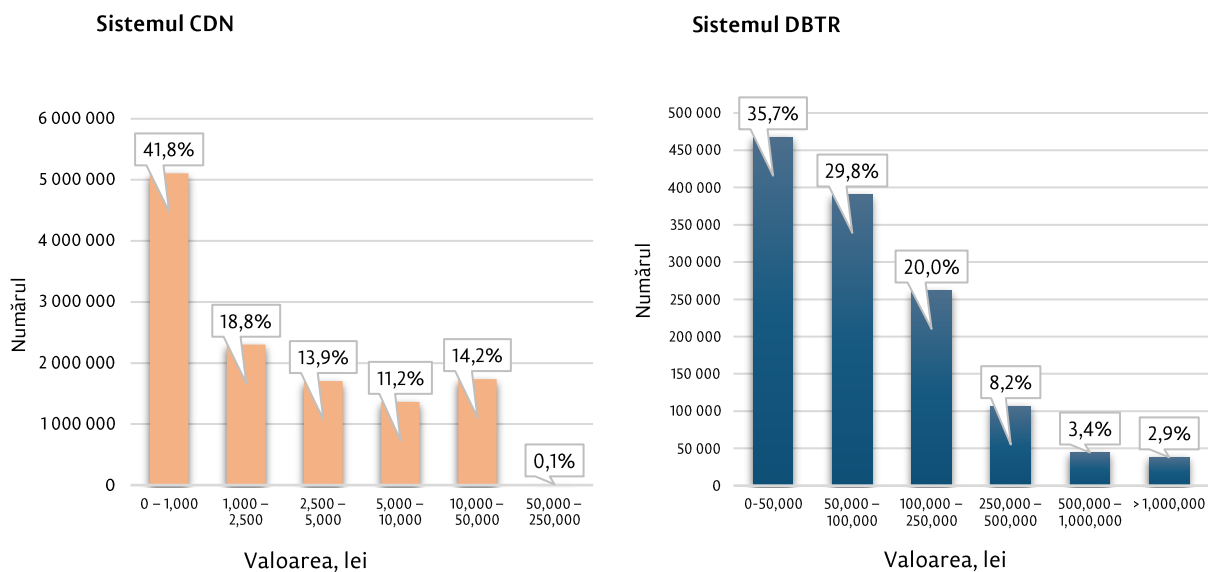
**Ponderea participanților în SAPI,
după valoarea plăților, 2019**

*Datele nu includ transferurile inițiate de BNM și DCU

Rata de concentrare (calculată ca sumă a celor mai mari cinci cote individuale de participare din perspectiva ordinelor de plată decontate) a constituit 76,3 la sută ca număr de plăți decontate și 75,3 la sută ca valoare.

Diagrama 5. Distribuția numărului de plăți în SAPI, în funcție de valoarea tranzacției, anul 2019

Pe parcursul anului 2019, **disponibilitatea** medie a sistemului pentru participanți a constituit **99,9 la sută**, ceea ce ilustrează măsura în care participanții la SAPI au avut capacitatea de a utiliza SAPI, fără incidente pe durata programului de funcționare.

3.2. Sistemul Depozitarului central unic al valorilor mobiliare

Sistemul DCU este operațional din 31 iulie 2018 și este administrat de către Depozitarul central unic de valori mobiliare.

La finele anului 2019, în cadrul sistemului DCU erau înregistrați **20 de participanți**, dintre care:

-
- Banca Națională a Moldovei;
 - 11 bănci licențiate de Banca Națională a Moldovei;
 - Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar;
 - 7 societăți de investiții nebankare.
-

Totodată, la sfârșitul anului 2019 în cadrul sistemului DCU erau înregistrați **83 de emitenți**:

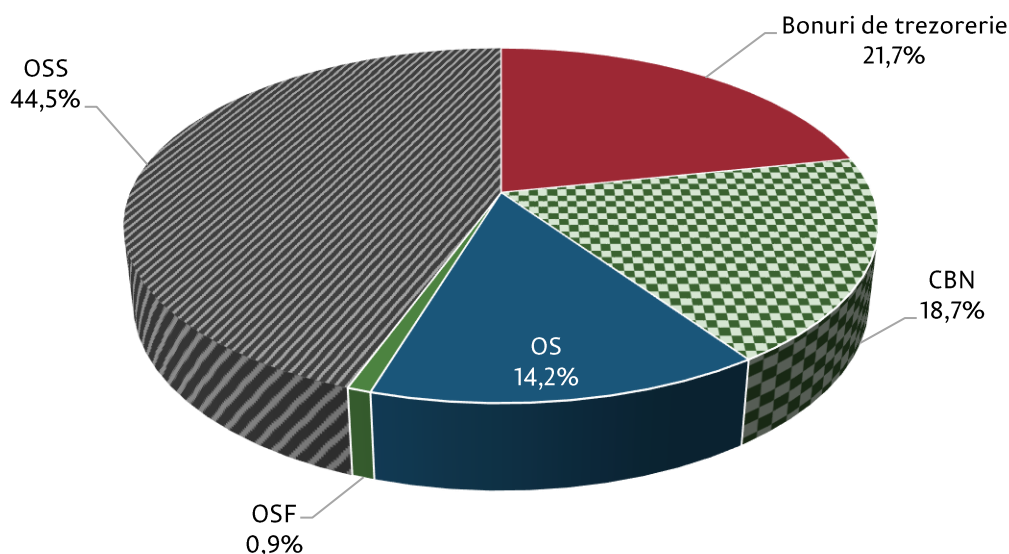
-
- Banca Națională a Moldovei;
 - Ministerul Finanțelor;
 - 81 societăți pe acțiuni.
-

În conformitate cu *Legea nr. 234/2016 cu privire la Depozitarul central unic al valorilor mobiliare*, pe parcursul anului 2019, societățile de registru și emitenții care țineau registrul deținătorilor de valori mobiliare de sine stătător au transmis către DCU registrele deținătorilor de valori mobiliare ale băncilor și societăților de asigurare (până la **1 mai 2019**) și registrele deținătorilor de valori mobiliare ale entităților admise spre tranzacționare pe piața reglementată și în cadrul unui sistem multilateral de tranzacționare, altele decât bănci și societăți de asigurare (până la **15 decembrie 2019**).

Servicii de înregistrare a valorilor mobiliare prestate de DCU

La finele anului 2019, în SDCU erau înregistrate 240,4 mil. valori mobiliare de tip VMS și CBN la valoarea nominală de 28,9 mld. lei. Structura instrumentelor financiare înregistrate în funcție de tipul acestora este prezentată în Diagrama 6.

Diagrama 6. Structura instrumentelor înregistrate în SDCU de tip VMS și CBN, în funcție de valoarea nominală, la finele anului 2019

Din punctul de vedere al valorii instrumentelor înregistrate de tip VMS și CBN, structura este următoarea:

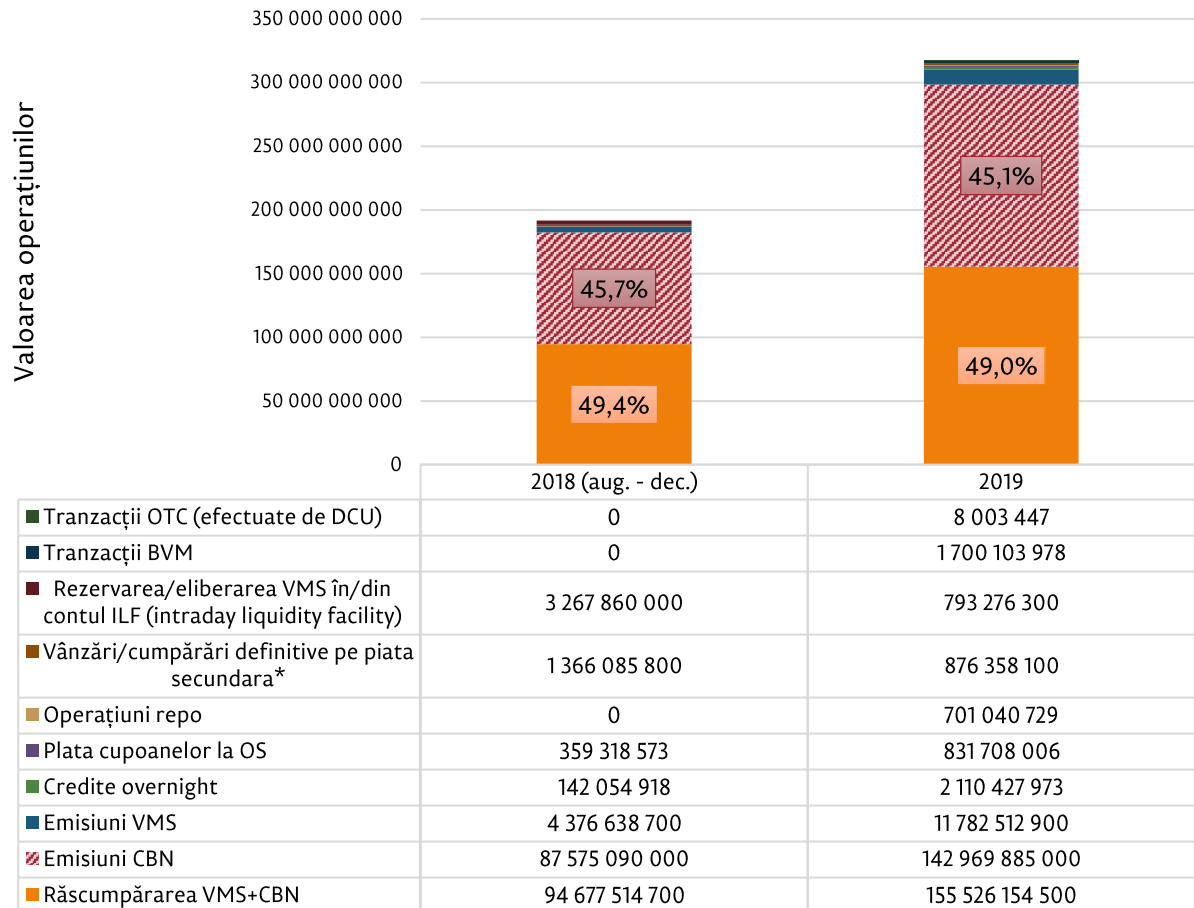
- 44,5 la sută (12,8 mld. lei) - obligațiuni de stat (OSS);
- 21,7 la sută (6,3 mld. lei) - bonuri de trezorerie;
- 18,7 la sută (5,4 mld. lei) - CBN;
- 14,2 la sută (4,1 mld. lei) - obligațiuni de stat cu rată fixă a dobânzii (OS);
- 0,9 la sută (249,9 mil. lei) - obligațiuni de stat cu rata flotanta a dobânzii (OSF).

Totodată, la finele anului 2019, în sistemului DCU erau înregistrate **290,6 mil. valori mobiliare corporative (VMC)**, dintre care 288,7 mil. acțiuni ordinare și 1,9 mil. acțiuni preferențiale. Valoarea totală a VMC a constituit pentru perioada de referință 5,6 mld. lei, dintre care 99,9 la sută din valoarea totală a VMC reprezentau acțiunile ordinare.

Servicii de decontare

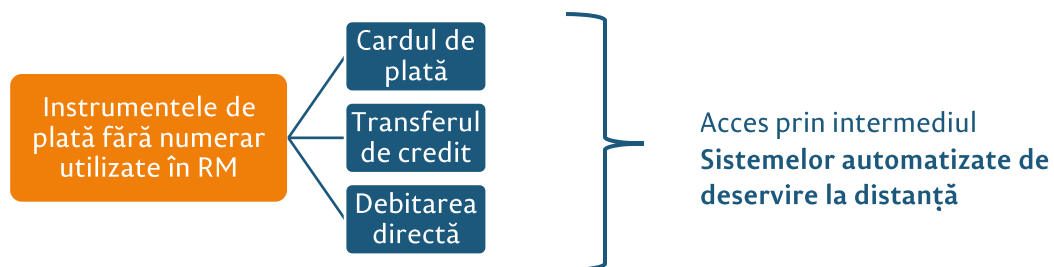
Pe parcursul anului 2019, în sistemul DCU au fost decontate 6 382 ordine de transfer în valoare de 315,6 mld. lei. Menționăm că din mai 2019, în cadrul sistemului DCU au început a fi decontate tranzacții pe piața valorilor mobiliare corporative, cum ar fi: tranzacții bursiere, tranzacții OTC. Structura operațiunilor detaliată a se vedea în diagrama de mai jos.

Diagrama 7. Structura valorii operațiunilor decontate prin sistemul DCU

*În anul 2018, valoarea reflectată la categoria „vânzări/cumpărări definitive pe piața secundară” este mult mai mare comparativ cu anul 2019, deoarece au fost reflectate transferurile tehnice din conturile omnibus în conturile individuale, la migrarea datelor din SIC în DCU.

Capitolul 4. Instrumentele de plată

4.1. Cardurile de plată

Tabelul 2. Tendințele generale ale pieței cardurilor de plată emise în RM, în funcție de principalele caracteristici

Denumirea articolului	Anul 2019		Anul 2018		Evoluția în dinamică 2019 / 2018
	număr unit.	structura %	număr unit.	structura %	%
Numărul de carduri aflate în circulație la sfârșitul perioadei analizate - total	2 012 566	100%	1 936 265	100%	▲ 3,9%
a) emise în cadrul sistemului:					
card emis sub mărcile SPCP "Visa International"	1 052 648	52,3%	923 063	47,7%	▲ 14,0%
card emis sub mărcile SPCP "MasterCard WorldWide"	954 485	47,4%	1 007 951	52,1%	▼ -5,3%
card emis sub mărcile SPCP „American Express”	5 433	0,3%	5 251	0,3%	▲ 3,5%
b) după proveniența mijloacelor:					
card de debit	1 968 003	97,8%	1 891 372	97,7%	▲ 4,1%
card de credit	44 563	2,2%	44 893	2,3%	▼ -0,7%
c) pe caracteristica „condițiile emiterii”					
card personalizat, emis în baza proiectelor salariale	979 507	48,7%	1 030 122	53,2%	▼ -4,9%
card personalizat, emis în baza proiectelor sociale	396 471	19,7%	353 668	18,3%	▲ 12,1%
card personalizat, emis în condiții generale	598 628	29,7%	528 893	27,3%	▲ 13,2%
card personificat*	37 960	1,9%	23 582	1,2%	▲ 61,0%
card preplătit	0	0,0%	0	0,0%	0,0%
d) pe tipul soluției tehnice					
card de proximitate (contactless)	1 392 338	69,2%	966 465	49,9%	▲ 44,1%
card hibrid	610 757	30,3%	913 346	47,2%	▼ -33,1%
card cu bandă magnetică	7 025	0,3%	53 151	2,7%	▼ -86,8%
card virtual	2 446	0,1%	3 303	0,2%	▼ -25,9%
e) după tipul deținătorului					
card personal	1 999 146	99,3%	1 925 725	99,5%	▲ 3,8%
card business	13 420	0,7%	10 540	0,5%	▲ 27,3%
f) după gradul de utilizare					
card inactiv	784 891	39,0%	746 417	38,5%	▲ 5,2%
card activ **	1 227 675	61,0%	1 189 848	61,5%	▲ 3,2%
inclusiv: salarial	633 127	64,6%	650 942	63,2%	▼ -2,7%
inclusiv: social	294 561	74,3%	274 832	77,7%	▲ 7,2%
inclusiv: general	279 109	46,6%	253 034	47,8%	▲ 10,3%
inclusiv: personificat	20 878	55,0%	11 040	46,8%	▲ 89,1%

* card personificat - card de plată care este atașat la un cont de plăți și pe care nu este tipărită/embosată informația despre client.

** card activ - card de plată prin care s-a efectuat cel puțin o operațiune financiară pe parcursul unui trimestru.

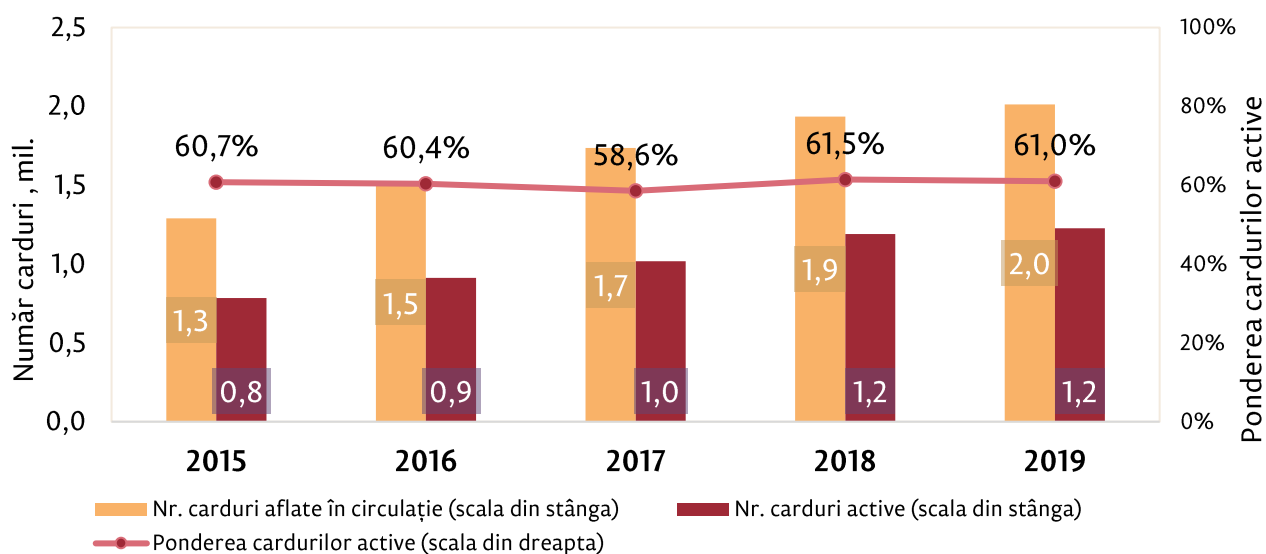
După soluția tehnică, cardurile de proximitate au constituit 82,0 la sută din numărul cardurilor emise pe parcursul anului 2019 și 69,2 la sută din ponderea totală a cardurilor deținute.

În ultimii patru ani, numărul cardurilor de proximitate s-a majorat de aproximativ 8,5 ori, ceea ce a contribuit la înlocuirea treptată a cardurilor hibride care, la rândul lor, au substituit anterior cardurile cu bandă magnetică.

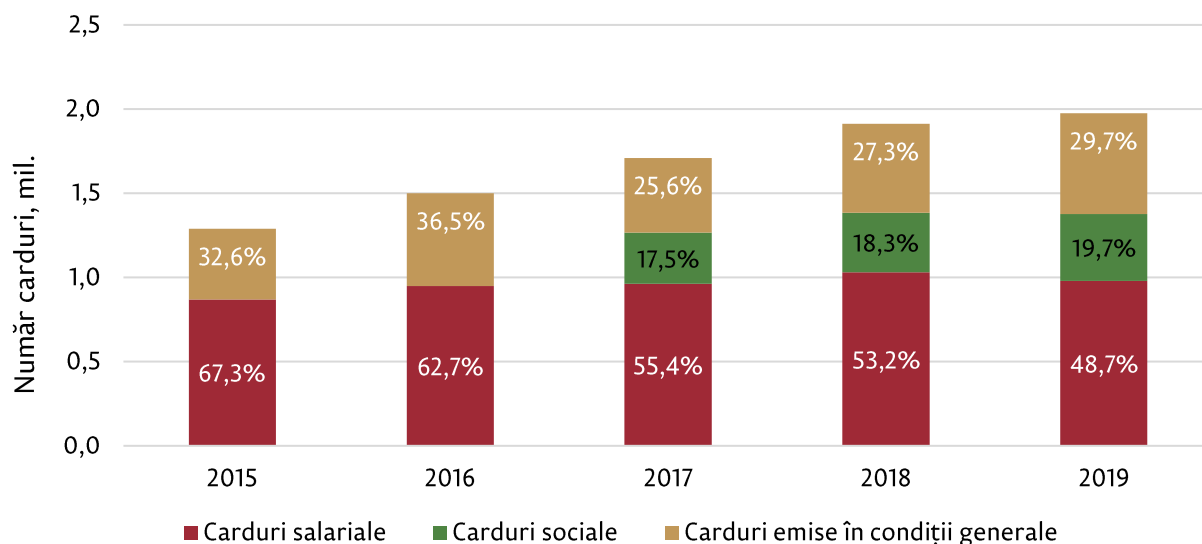
În anul 2019, sistemul de plată Visa a deținut poziția de lider pe piața cardurilor din Republica Moldova cu o cotă de 52,3 la sută. Schimbarea ponderii, în comparație cu perioada similară a anului precedent, a fost condiționată de tendința băncilor de a emite pe parcursul anului carduri noi, aparținând sistemului de plăți Visa în proporție de 58,0 la sută.

Cardurile sociale sunt categoria cu cea mai înaltă rată a cardurilor active: 52,0 la sută din numărul operațiunilor efectuate cu cardurile sociale sunt operațiuni de plată fără numerar, însă valoric retragerile de numerar reprezintă 84,2 la sută din totalul operațiunilor efectuate.

Diagrama 8. Numărul cardurilor de plată aflate în circulație, 2015-2019

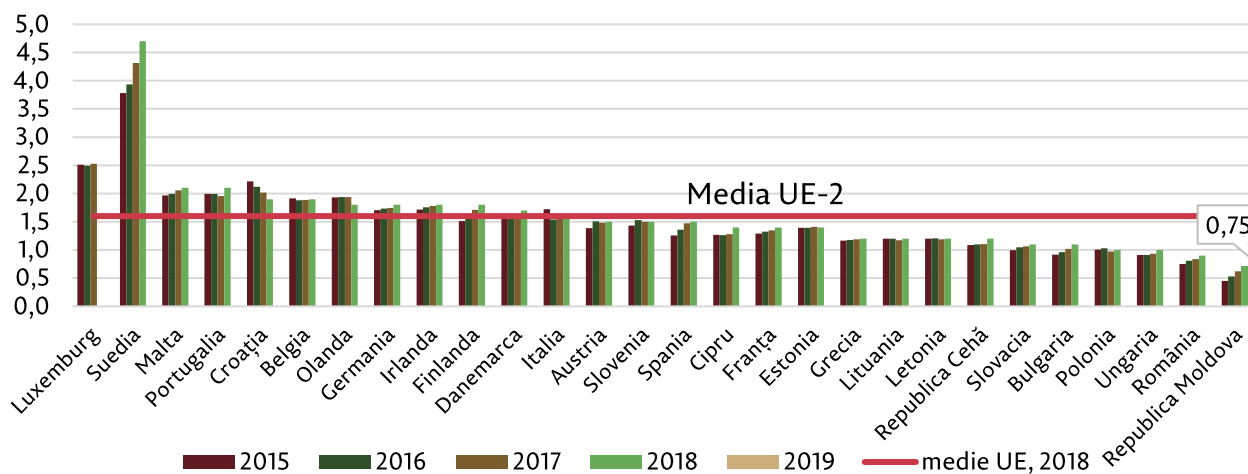

Sursa: PSP raportori

Diagrama 9. Evoluția numărului cardurilor de plată, în funcție de condițiile emiterii, 2015-2019¹

Notă: Până în trimestrul II 2017, băncile raportau cardurile personalizate, emise în baza proiectelor sociale sub același cod ca și cele în baza proiectelor salariale.

Sursa: PSP raportori

Diagrama 10. Numărul cardurilor de plată per capita în Republica Moldova și UE

Indicatorul saturației cardurilor de plată din RM a atins nivelul de 0,75 la finele anului 2019 (0,71 – pentru finele anului 2018). Astfel, la fiecare 4 locuitori ai RM le revin 3 carduri de plată.

¹ Diagrama nu conține informația cu privire la cardurile personalizate, care constituie 1,9 la sută din numărul total de carduri aflate în circulație în anul 2019

Operațiuni efectuate cu cardurile emise de prestatorii de servicii de plată din Republica Moldova

Tabelul 3. Numărul operațiunilor efectuate prin intermediul cardurilor de plată emise de PSP din RM

	Denumire articol	2019		2018		Evoluția (2019 / 2018)		
		număr	%	număr	%	%		
Carduri emise în RM	plăți fără numerar	Total plăți fără numerar	50 917 837	64,3%	33 711 639	55,8%	▲	51,0%
		card de debit	48 848 364	95,9%	32 279 998	95,8%	▲	51,3%
		card de credit	2 069 473	4,1%	1 431 641	4,2%	▲	44,6%
		Visa	26 872 522	52,8%	16 652 537	49,4%	▲	61,4%
		MasterCard	24 000 975	47,1%	16 992 438	50,4%	▲	41,2%
		American Express	44 340	0,1%	66 664	0,2%	▼	-33,5%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	17 322 572	34,0%	10 704 008	31,8%	▲	61,8%
		în rețeaua altor bănci din RM	20 011 385	39,3%	13 094 583	38,8%	▲	52,8%
		în străinătate	13 583 880	26,7%	9 913 048	29,4%	▲	37,0%
		cu prezența fizică a cardului	31 681 316	62,2%	19 958 635	59,2%	▲	58,7%
		fără prezența fizică a cardului: platforme de comerț electronic (e-commerce)	10 967 194	21,5%	8 032 599	23,8%	▲	36,5%
		fără prezența fizică a cardului: sisteme automatizate de deservire la distanță	7 518 877	14,8%	5 315 097	15,8%	▲	41,5%
		alte*	750 450	1,5%	405 308	1,2%	▲	85,2%
	retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	28 245 826	35,7%	26 718 675	44,2%	▲	5,7%
		card de debit	27 509 334	97,4%	25 998 910	43,0%	▲	5,8%
		card de credit	736 492	2,6%	719 765	1,2%	▲	2,3%
		Visa	14 458 078	51,2%	12 802 948	21,2%	▲	12,9%
MasterCard		13 786 034	48,8%	13 913 837	23,0%	▼	-0,9%	
American Express		1 714	0,0%	1 890	0,0%	▼	-9,3%	
în rețeaua proprie a băncilor (on-us)		26 369 914	93,4%	25 138 040	41,6%	▲	4,9%	
în rețeaua altor bănci din RM	1 604 403	5,7%	1 323 904	2,2%	▲	21,2%		
în străinătate	271 509	1,0%	256 731	0,4%	▲	5,8%		
Total număr de operațiuni		79 163 663	100%	60 430 314	100%	▲	31,0%	
Carduri emise în străinătate	plăți fără numerar	Total plăți fără numerar	6 158 186	77,1%	4 907 754	75,5%	▲	25,5%
		Visa	2 648 815	43,0%	2 723 622	55,5%	▼	-2,7%
		MasterCard	3 499 260	56,8%	2 174 311	44,3%	▲	60,9%
		American Express	10 111	0,2%	9 821	0,2%	▲	3,0%
		cu prezența fizică a cardului	5 416 520	88,0%	3 483 647	71,0%	▲	55,5%
		fără prezența fizică a cardului	741 666	12,0%	1 424 107	29,0%	▼	-47,9%
	retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	1 829 597	22,9%	1 593 761	24,5%	▲	14,8%
		Visa	890 409	48,7%	813 368	51,0%	▲	9,5%
		MasterCard	938 397	51,3%	779 593	48,9%	▲	20,4%
		American Express	791	0,0%	800	0,1%	▼	-1,1%
Total număr de operațiuni		7 987 783	100%	6 501 515	100%	▲	22,9%	

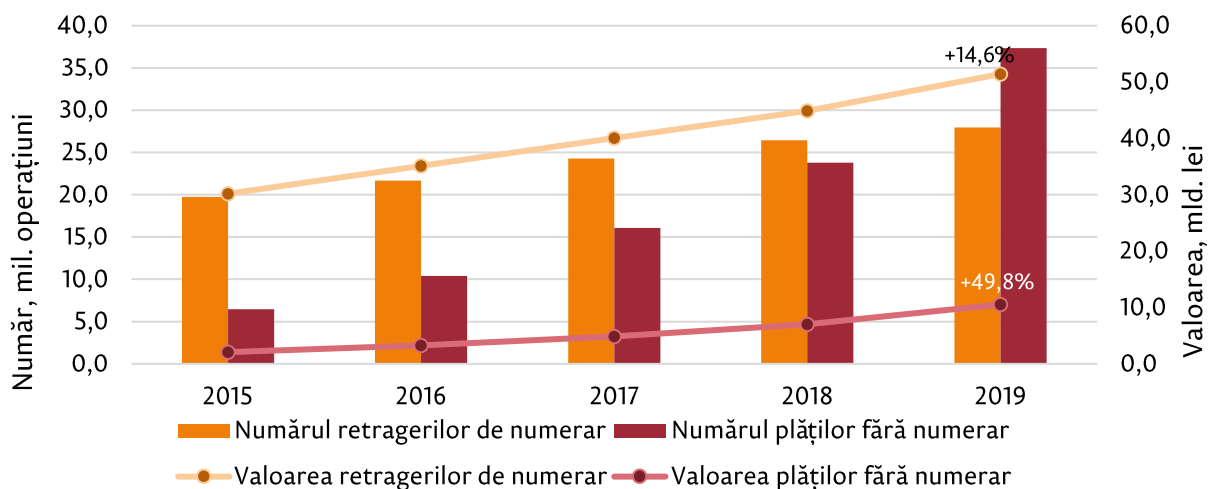
*Poștă/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeul băncii

Tabelul 4. Valoarea operațiunilor efectuate prin intermediul cardurilor de plată emise de PSP din RM

	Denumire articol	2019		2018		Evoluția (2019 / 2018)		
		lei	%	lei	%	%		
Carduri emise în RM	plăți fără numerar	Total plăți fără numerar	17 208 032 297	24,8%	12 270 325 258	21,2%	▲	40,2%
		card de debit	16 302 478 159	94,7%	11 618 755 314	94,7%	▲	40,3%
		card de credit	905 554 138	5,3%	651 569 944	5,3%	▲	39,0%
		Visa	9 256 274 331	53,8%	6 463 948 432	52,7%	▲	43,2%
		MasterCard	7 927 743 770	46,1%	5 761 000 483	47,0%	▲	37,6%
		American Express	24 014 196	0,1%	45 376 343	0,4%	▼	-47,1%
		în rețeaua proprie a băncilor (on-us)	4 755 388 656	27,6%	3 067 195 812	25,0%	▲	55,0%
		în rețeaua altor bănci din RM	5 782 175 242	33,6%	3 967 320 492	32,3%	▲	45,7%
		în străinătate	6 670 468 399	38,8%	5 235 808 954	42,7%	▲	27,4%
		cu prezența fizică a cardului	9 763 444 401	56,7%	6 922 036 983	56,4%	▲	41,0%
		fără prezența fizică a cardului: platforme de comerț electronic (e-commerce)	4 625 437 059	26,9%	3 488 897 863	28,4%	▲	32,6%
		fără prezența fizică a cardului: sisteme automatizate de deservire la distanță	2 239 954 789	13,0%	1 461 497 210	11,9%	▲	53,3%
	Alte*	579 196 048	3,4%	397 893 202	3,2%	▲	45,6%	
	retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	52 203 215 771	75,2%	45 580 319 373	78,8%	▲	14,5%
		card de debit	50 843 445 477	97,4%	44 324 455 968	97,2%	▲	14,7%
		card de credit	1 359 770 294	2,6%	1 255 863 405	2,8%	▲	8,3%
		Visa	27 881 029 284	53,4%	22 849 796 584	50,1%	▲	22,0%
		MasterCard	24 317 787 951	46,6%	22 725 968 178	49,9%	▲	7,0%
American Express		4 398 536	0,01%	4 554 611	0,01%	▼	-3,4%	
în rețeaua proprie a băncilor (on-us)		49 921 788 739	95,6%	43 751 079 896	96,0%	▲	14,1%	
în rețeaua altor bănci din RM		1 500 745 804	2,9%	1 132 655 376	2,5%	▲	32,5%	
în străinătate	780 681 228	1,5%	696 584 101	1,5%	▲	12,1%		
Total valoarea operațiunilor		69 411 248 068	100%	57 850 644 631	100%	▲	20,0%	
Carduri emise în străinătate	plăți fără numerar	Total plăți fără numerar	4 044 462 123	46,8%	3 379 608 412	46,6%	▲	19,7%
		Visa	2 187 566 152	54,1%	1 955 687 854	57,9%	▲	11,9%
		MasterCard	1 826 397 054	45,2%	1 394 112 995	41,3%	▲	31,0%
		American Express	30 498 917	0,8%	29 807 563	0,9%	▲	2,3%
		cu prezența fizică a cardului	2 728 798 909	67,5%	2 005 924 420	59,4%	▲	36,0%
	fără prezența fizică a cardului	1 315 663 214	32,5%	1 373 683 992	40,6%	▼	-4,2%	
	retrageri de numerar	Total retrageri de numerar	4 589 623 933	53,2%	3 868 476 800	53,4%	▲	18,6%
		Visa	2 249 850 031	49,0%	1 900 005 451	49,1%	▲	18,4%
		MasterCard	2 334 981 443	50,9%	1 966 102 881	50,8%	▲	18,8%
		American Express	4 792 459	0,1%	2 368 468	0,1%	▲	102,3%
Total valoarea operațiunilor		8 634 086 056	100%	7 248 085 212	100%	▲	19,1%	

*Poștă/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeu la bancă

Diagrama 11. Numărul și valoarea operațiunilor domestice efectuate cu cardurile de plată, 2015-2019

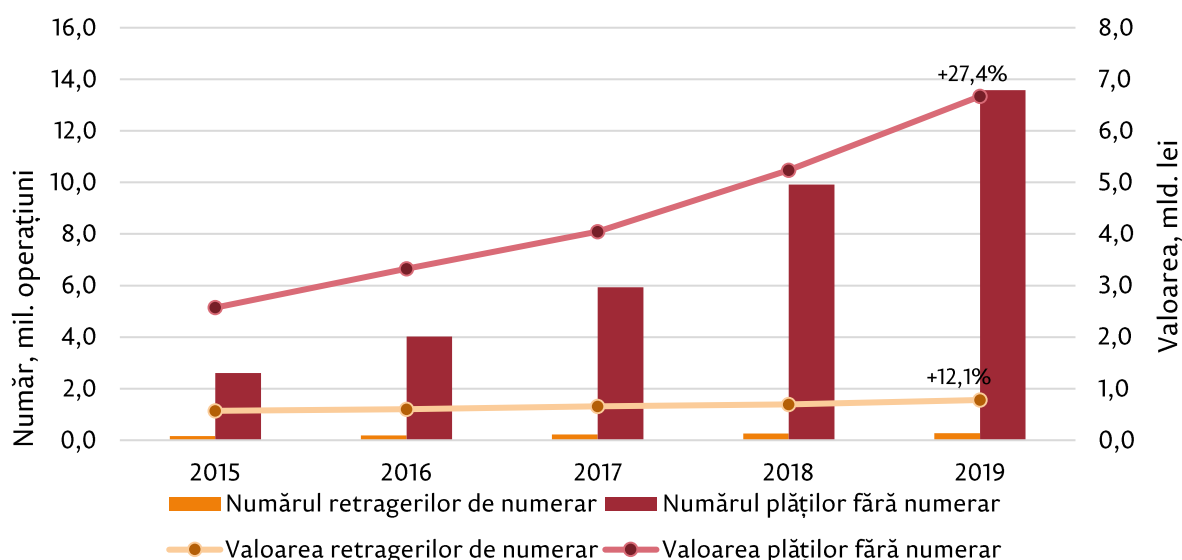
Sursa: PSP raportori

Creșterea valorii retragerilor de numerar este în corelație cu creșterea numerarului în circulație.

Valoarea medie a operațiunilor domestice (MDL)

Anul	2017		2018		2019	
Indicatorul	valoarea	evoluția	valoarea	evoluția	valoarea	evoluția
Plată FN	301	▼ -3,6%	296	▼ -1,9%	282	▼ -4,6%
Retragere	1 649	▲ 1,8%	1 696	▲ 2,9%	1 838	▲ 8,4%

Diagrama 12. Numărul și valoarea operațiunilor efectuate peste hotare cu cardurile de plată emise în RM, 2015-2019

Valoarea medie a operațiunilor efectuate peste hotare cu cardul emis în RM (MDL)

Anul	2017		2018		2019	
Indicatorul	valoarea	evoluția	valoarea	evoluția	valoarea	evoluția
Plată FN	681	▼ -17,5%	528	▼ -22,5%	491	▼ -7,0%
Retragere	2 959	▼ -8,6%	2 713	▼ -8,3%	2 875	▲ 6,0%

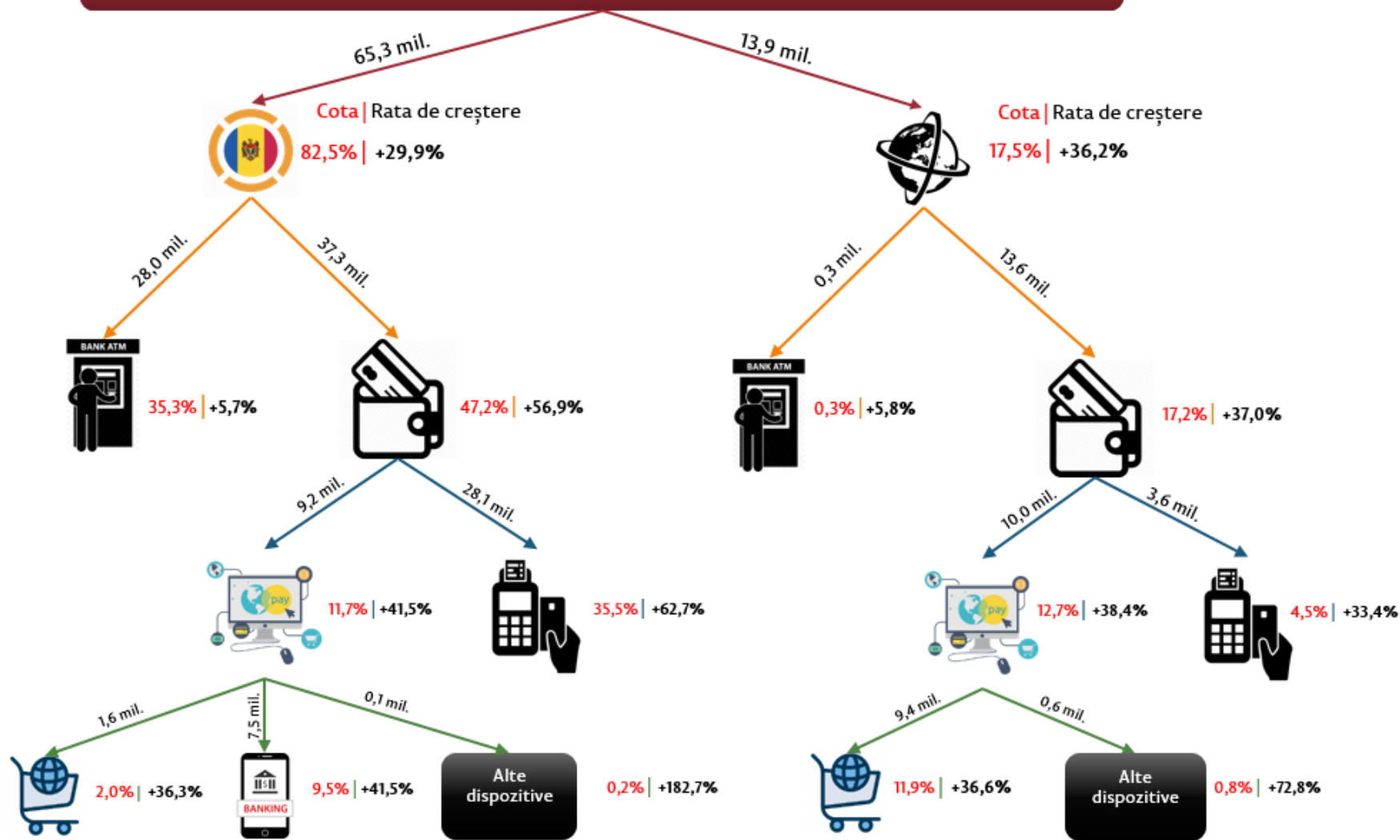
Circa **90 la sută** din piața cardurilor de plată din Republica Moldova este constituită din ponderea cumulativă a patru bănci licențiate.

Tablel 5. Clasamentul băncilor după cota cardurilor deținute, numărul și valoarea operațiunilor efectuate cu cardurile de plată emise în Republica Moldova și a rețelei de acceptare în anul 2019

Denumire bancă	Ponderea în nr. total carduri deținute	Ponderea în nr. total operațiuni	Dintre care PFN (pondere în nr. operațiuni ale băncii)	Ponderea în valoarea totală a operațiunilor	Ponderea în rețeaua de acceptare prin POS
BC „Moldindconbank” S.A.	36,7%	34,7%	65,3%	31,1%	25,3%
BC „Moldova– Agroindbank” S.A.	28,2%	26,7%	62,2%	29,0%	34,0%
BC „Victoriabank” S.A.	17,4%	22,3%	68,5%	20,4%	29,4%
Mobiasbancă-OTP Group S.A.	7,3%	7,8%	57,7%	8,0%	0,0%
„Banca de Finanțe și Comerț” S.A.	3,8%	2,7%	62,7%	3,2%	4,6%
BC „Eximbank” S.A.	3,1%	2,3%	60,6%	2,8%	6,5%
BC „Energbank” S.A.	1,9%	1,3%	57,2%	1,6%	0,0%
Banca Comercială Română Chișinău S.A.	0,5%	1,0%	64,6%	1,1%	0,0%
BC „EuroCreditBank” S.A.	0,4%	0,3%	71,7%	0,4%	0,2%
BC „ProCreditBank” S.A.	0,3%	0,5%	64,6%	2,0%	0,0%
BC „Comerțbank” S.A.	0,3%	0,4%	71,3%	0,4%	0,0%
Total	100%	100%	64,3%	100%	100%

Sursa: PSP raportori

2019 | Numărul operațiunilor efectuate cu cardurile emise în RM – 79,2 mil. operațiuni

Legendă:

- tranzații efectuate în RM

- tranzații efectuate peste hotare

- retrageri de numerar

- plăți fără numerar

- plăți fără numerar, cu prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, fără prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, prin intermediul platformelor de comerț electronic (e-commerce)

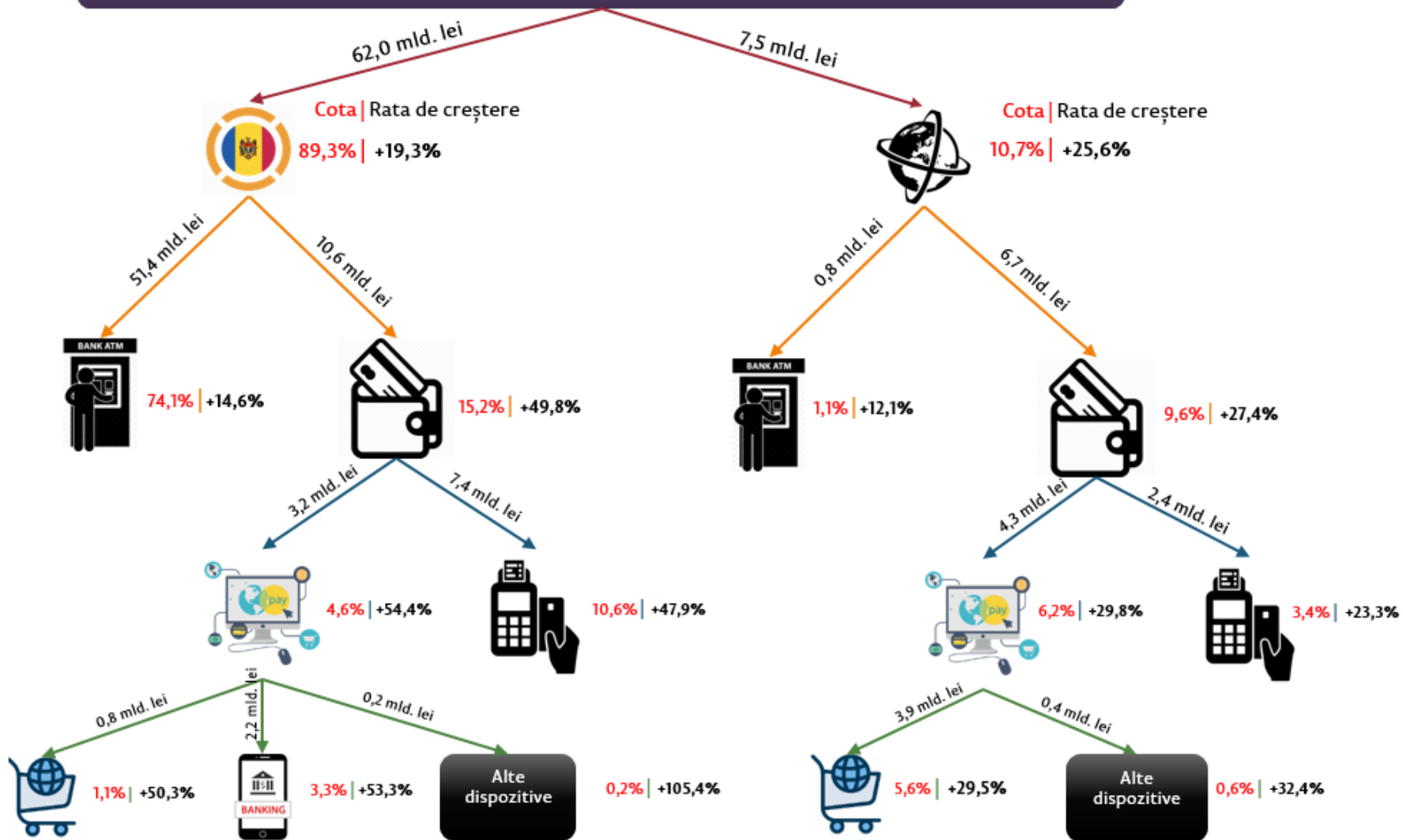

- plăți fără numerar, prin intermediul SADD

- plăți fără numerar, prin intermediul poștei/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeul băncii

2019 | Valoarea operațiunilor efectuate cu cardurile emise în RM – 69,5 mld. lei

Legendă:

- tranzacții efectuate în RM

- tranzacții efectuate peste hotare

- retrageri de numerar

- plăți fără numerar

- plăți fără numerar, cu prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, fără prezența fizică a cardului de plată

- plăți fără numerar, prin intermediul platformelor de comerț electronic (e-commerce)

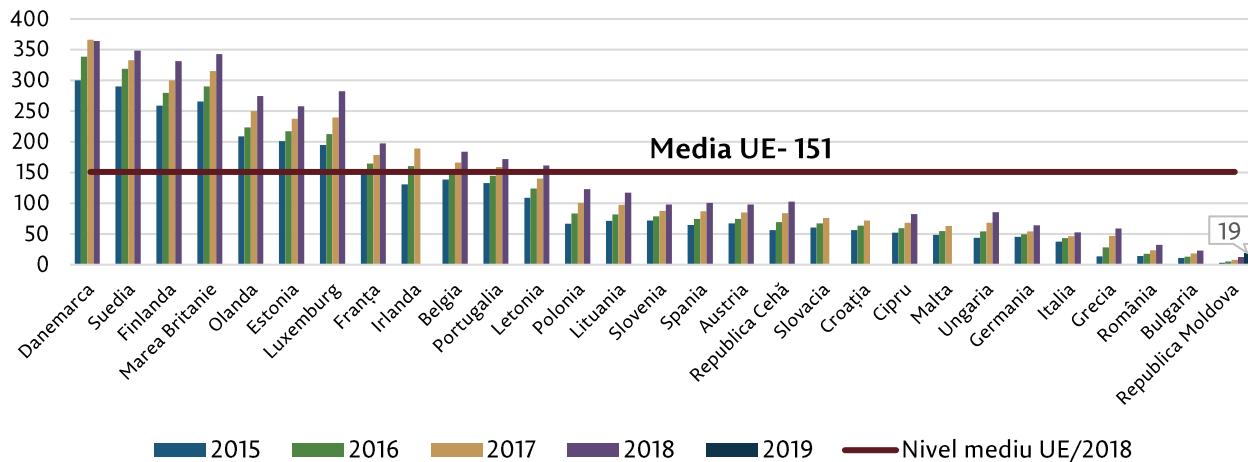

- plăți fără numerar, prin intermediul SADD

- plăți fără numerar, prin intermediul poștei/ email/ telefon (MO/TO)/ key entry sau la ghișeu la băncii

Diagrama 14. Numărul anual al plăților fără numerar per capita, efectuate cu cardurile de plată emise în RM versus UE, 2015-2019

Indicatorul ce reflectă numărul plăților fără numerar per capita este în continuă creștere. Dacă în anul 2015, în medie fiecărui moldovean îi reveneau doar 3 plăți fără numerar pe an, în anul 2019 acest indicator reflectă 19 plăți fără numerar.

Tabelul 6. Rețeaua de acceptare din Republica Moldova

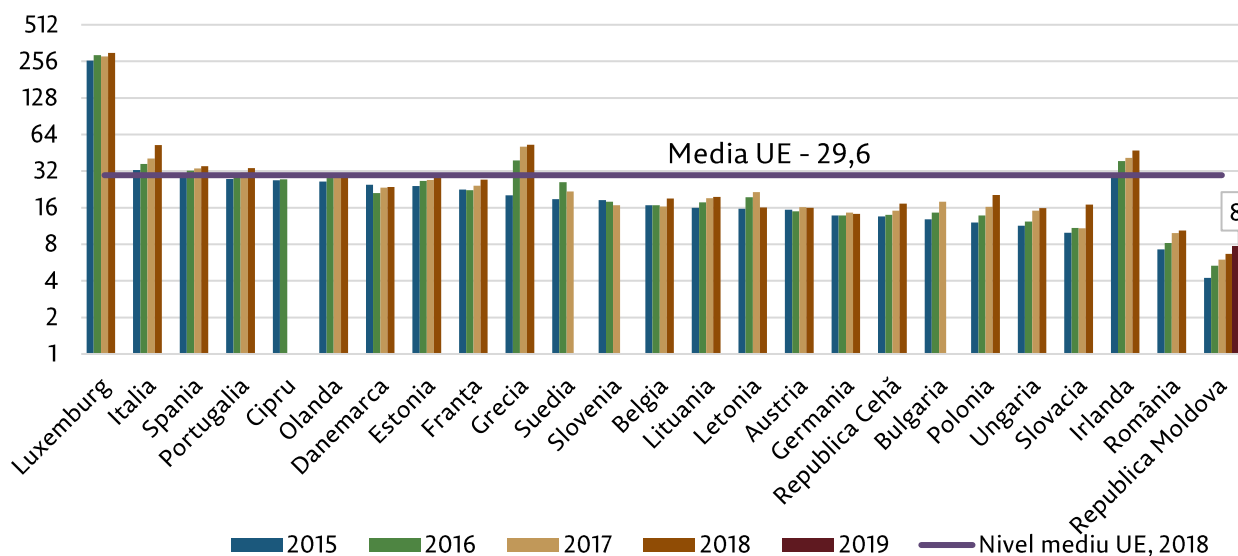
Indicatori			2019	2018	Evoluție, %	Nr. per 1000 locuitori	
						RM	Media UE
Dispozitive speciale	Terminale de autodeservire	ATM	1 137	1 138	▼ -0,1%	0,4	0,8
	terminale POS	amplasate la comercianți	18 057	15 642	▲ 15,4%	7,7	29,6
		<i>inclusiv contactless</i>	13 393	9 096	▲ 47,2%		
		amplasate la bănci	2 460	2 536	▼ -3,0%		
		<i>inclusiv contactless</i>	422	313	▲ 34,8%		
platforme de comerț electronic*	amplasate la bănci	406	411	▼ -1,2%	n/a	n/a	
Total:			22 060	19 727	▲ 11,8%		

* soluție software ce permite acceptarea cardurilor de plată în mediul online

Cel mai important ritm de creștere față de perioada similară a anului trecut au înregistrat terminalele *contactless* ca răspuns la intenția punctelor comerciale de a spori confortul și eficiența la achitare atât pentru client, cât și pentru angajat.

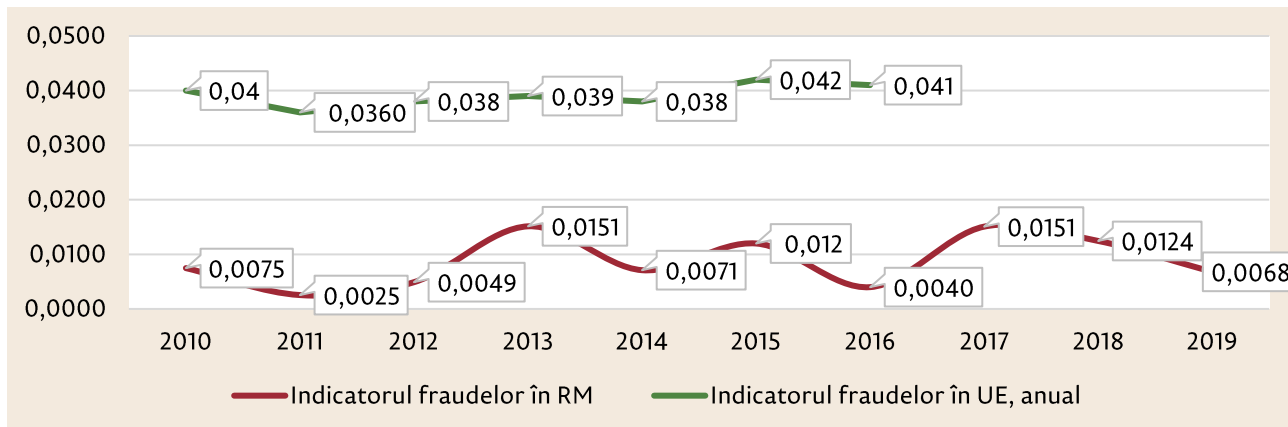
Cea mai semnificativă extindere a rețelei de terminale POS în anul 2019 a fost înregistrată în cadrul BC Victoriabank SA, al cărui număr de unități s-a majorat cu 21,3 la sută: de la 4 840 la sfârșitul anului 2018 la 5 873 la sfârșitul perioadei curente de raportare.

Diagrama 15. Numărul POS terminalelor la o mie de locuitori în Republica Moldova și EU, 2015-2019

În ultimii 5 ani, indicatorul ce reflectă numărul POS terminalelor per o mie de locuitori s-a îmbunătățit. Astfel, dacă în anul 2015, la o mie de locuitori ai RM îi reveneau doar 4 POS terminale, în anul 2019 acest indicator s-a dublat, ajungând la 8 POS terminale la o mie de locuitori.

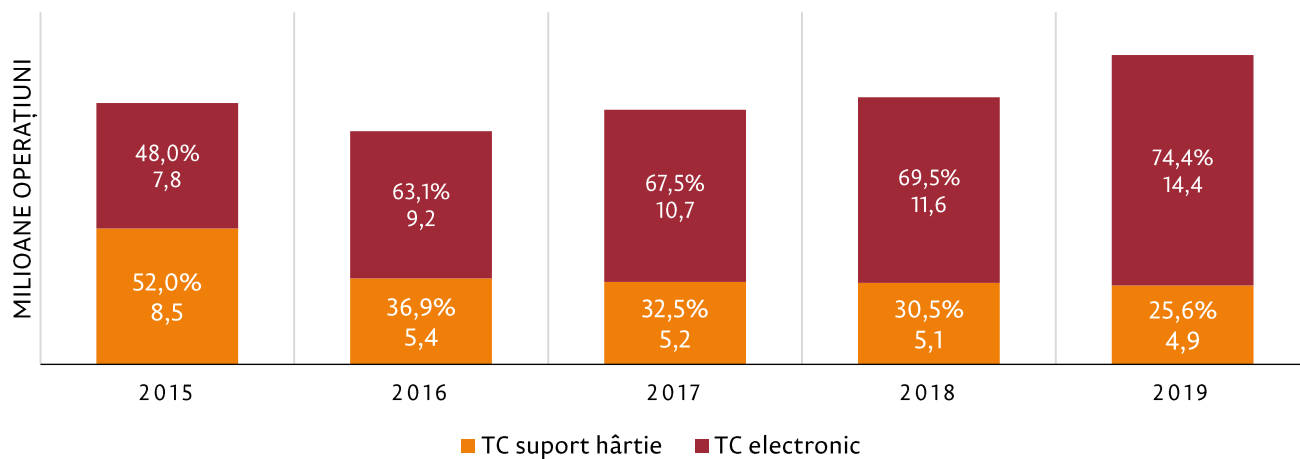
Diagrama 16. Indicatorul fraudelor aferente cardurilor de plată în RM și EU, 2010-2019

Un indicator relevant care reflectă mărimea fraudelor și care este utilizat în practica internațională este raportul dintre valoarea fraudelor și valoarea operațiunilor cu carduri de plată. În acest sens, indicatorul respectiv pentru anul 2019 constituie 0,0068 la sută din valoarea totală a tranzacțiilor efectuate cu cardurile emise în RM, fiind în continuare la un nivel *semnificativ* mai mic comparativ cu nivelul european.

4.2. Transferul de credit

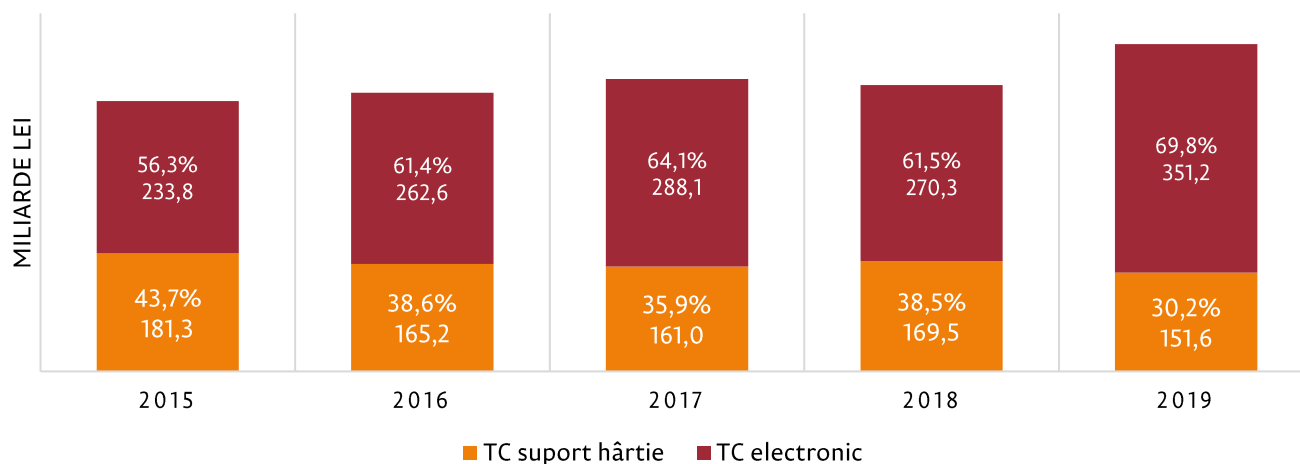
Diagrama 17. Evoluția digitalizării transferului de credit (TC), în funcție de numărul operațiunilor de TC, în perioada 2015-2019

Sursa: PSP raportori

Din numărul total de operațiuni de plată efectuate prin intermediul transferului de credit inițiate de clienții băncilor (19,3 mil. operațiuni), **74,4 la sută** au fost inițiate în format electronic prin intermediul SADD, ceea ce reflectă gradul de digitalizare a serviciilor de plată în Republica Moldova.

Diagrama 18. Evoluția digitalizării transferului de credit (TC), în funcție de valoarea TC, în perioada 2015-2019

Sursa: PSP raportori

Totodată, *valoarea operațiunilor* efectuate prin intermediul transferului de credit inițiate de clienții băncilor a însumat *502,8 mld. lei*, dintre care:

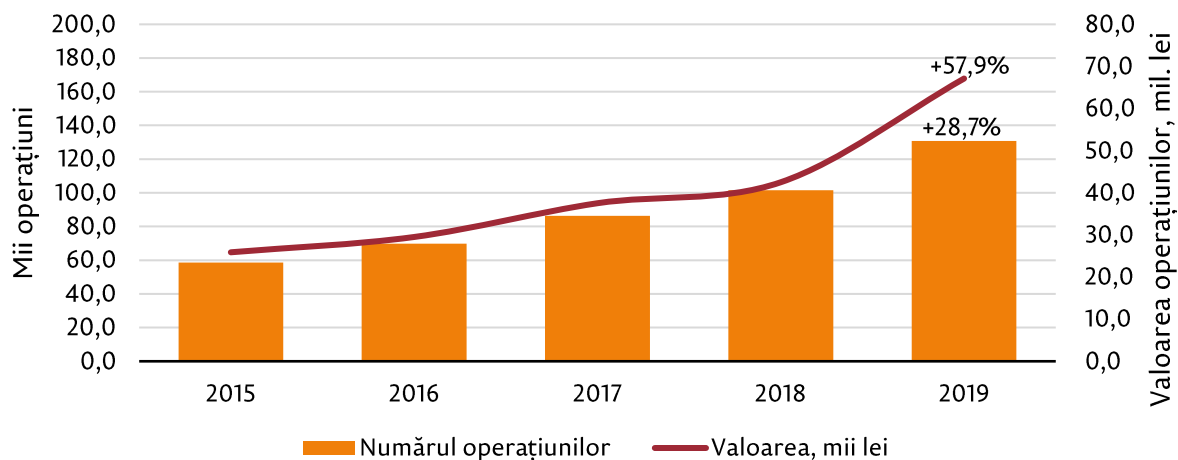
- 69,8 la sută – în format electronic (prin SADD);
- 30,2 la sută – pe suport hârtie.

Din 1 septembrie 2019, prin *Hotărârea Comitetului executiv al BNM nr. 180 din iunie 2019*, a fost limitată valoarea comisiunilor ce poate fi stabilită de prestatorii de servicii de plată pentru operațiunile ce presupun utilizarea SAPI. Astfel, pentru ordinele de plată recepționate în mod electronic, aceștia vor percepe un comision maxim de 3,5 lei pentru procesarea unui document de plată în sistemul CDN și de 20 lei pentru procesarea unui document de plată în sistemul DBTR.

4.3. Debitarea directă

Pe parcursul anului 2019, prin intermediul debitării directe, au fost efectuate 130,7 mii tranzacții în sumă totală de 67,1 mil. lei, în creștere ca număr cu 28,7 la sută și ca valoare cu 57,9 la sută.

Diagrama 19. Evoluția tranzacțiilor efectuate prin intermediul debitării directe, în perioada 2016-2019

Numărul total al utilizatorilor acestui instrument la finele anului 2019 a constituit 8,4 mii persoane, de doua ori mai multe comparativ cu anul precedent.

Dintre aceștia, majoritatea sunt persoane fizice care utilizează debitarea directă, preponderent, pentru plata serviciilor comunale.

Capitolul 5. Sistemele automatizate de deservire la distanță

Anul 2019

Numărul
deținătorilor
SADD

≈ 1,6 milioane

+66,6% față de 2018

≈ 649,2 mii deținători
ai soluțiilor mobile-payments

+155,3% față de 2018

Numărul
deținătorilor
activi

≈ 384,2 mii

+57,6% față de 2018

21,5 milioane tranzacții

+27,5% față de 2018

50,6% din numărul
tranzacțiilor
sunt efectuate de către
persoanele fizice, dintre care:

56,9% din tranzacții
sunt efectuate prin
internet-payments

43,2% din tranzacții
sunt efectuate prin
mobile-payments

în valoare de

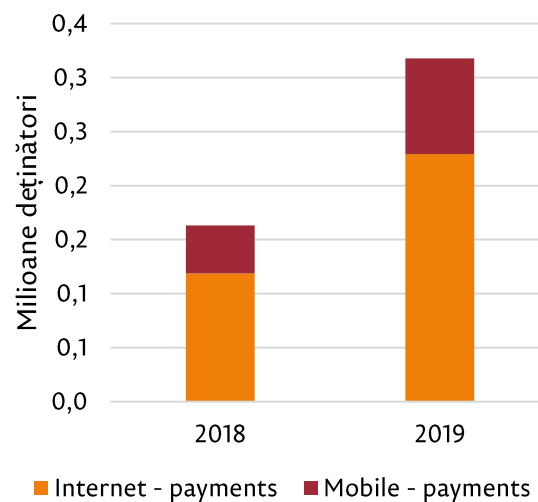
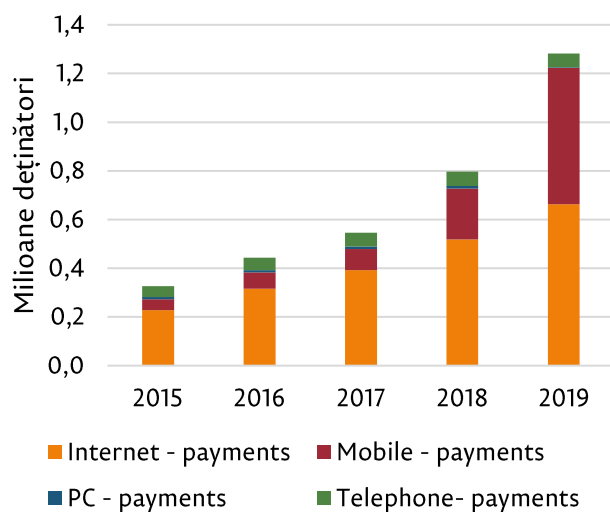
565,6 miliarde lei

+17,3% față de 2018

98,1% din valoarea
tranzacțiilor
sunt efectuate de către
persoanele juridice

Diagrama 20. Evoluția numărului deținătorilor SADD

Bănci licențiate

PSP nebankari

Sursa: PSP raportori

Numărul total al deținătorilor SADD a constituit 1,6 mil. deținători la finele anului 2019, majorându-se cu 66,6 la sută față de anul 2018.

Din numărul total de deținători SADD:

- 80,2 la sută sunt înregistrați în cadrul sistemelor automatizate ale băncilor licențiate;
- 19,8 la sută sunt înregistrați în soluțiile oferite de prestatorii de servicii de plată nebancari.

Majorarea numărului deținătorilor SADD în anul 2019, comparativ cu anul precedent, se datorează creșterii considerabile a numărului utilizatorilor sistemelor de tip *mobile-payments*, în contextul lansării mai multor aplicații mobile de către prestatorii de servicii de plată în ultima perioadă și promovării intense a acestora, cum ar fi: MAIBank, Fincompay, MICB Mobile banking, ProBanking, VB24 Mobile, Q-Wallet, Bpay Mobile App, Portofelul Paynet, RunPay, precum și a creșterii constante a numărului utilizatorilor înregistrați în cadrul sistemelor de tip *internet-payments*.

Numărul deținătorilor activi², de asemenea, a consemnat o tendință de creștere de 57,6 la sută, mai exact, de la 243,7 mii la finele anului 2018 la 384,2 mii la finele anului 2019. Menționăm că, cota utilizatorilor activi constituie 24,0 la sută din totalul deținătorilor pentru finele anului 2019.

La nivelul sistemului bancar, ponderea deținătorilor activi în cadrul SADD a reprezentat 28,0 la sută, iar la nivelul PSP nebancari acest indicator este de 8,1 la sută.

De asemenea, majorarea numărului utilizatorilor activi a fost generată de creșterea impunătoare a acestora în cadrul aplicațiilor *mobile*, ceea ce ilustrează că acest tip de aplicații capătă popularitate în RM datorită comodității și flexibilității de a gestiona mijloacele bănești de la distanță.

Tabelul 7. Distribuția deținătorilor, în funcție de SADD utilizat (bănci + PSP nebancari), la finele anului 2019

Tipul SADD	Numărul deținătorilor	Ponderea deținătorilor SADD	Evoluția în dinamică relativă	Rata utilizării
Internet-payments	891 911	55,7%	↑ 40,1%	19,5%
Mobile-payments	649 160	40,6%	↑ 155,3%	32,3%
Telephone-payments (SADD informațional)	57 584	3,6%	↑ -2,0%	-
PC-payments	1 531	0,1%	↓ -85,4%	43,0%
Total	1 600 186	100,0%	↑ 66,6%	24,0%

Sursa: PSP raportori

² Deținător SADD care a efectuat cel puțin o operațiune financiară pe parcursul unui trimestru printr-un sistem automatizat de deservire la distanță.

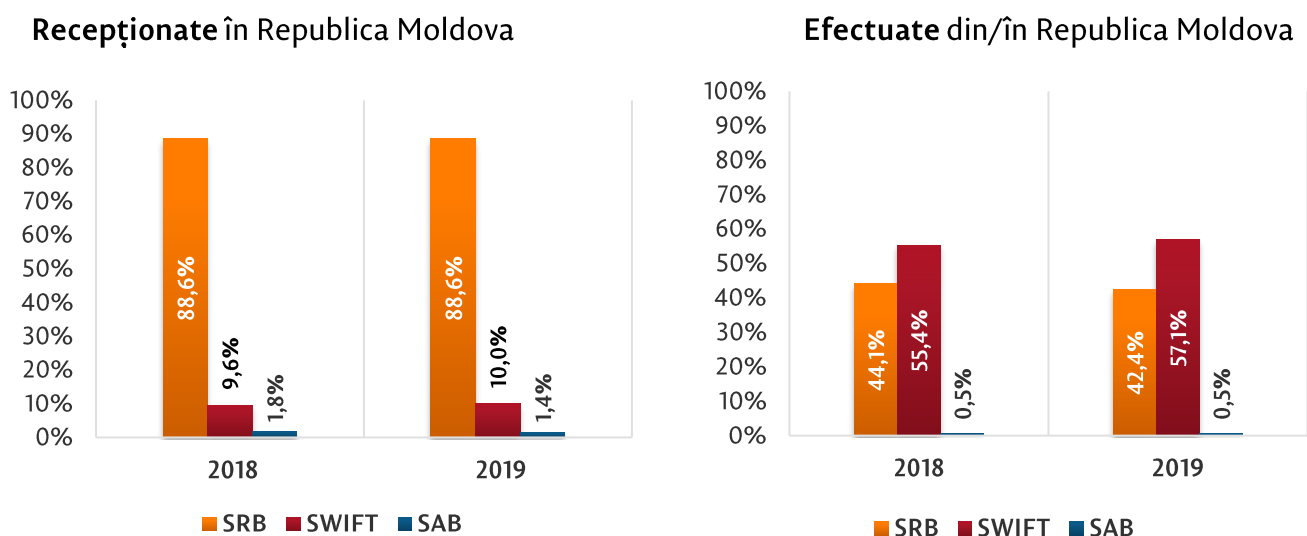
Capitolul 6. Remiterile de bani - persoane fizice

Remiterile de bani reprezintă servicii de plată în cadrul cărora se primesc fonduri de la plătitor fără crearea unui cont de plăți pe numele plătitorului sau al beneficiarului plății, cu scopul unic de a transfera o sumă corespunzătoare beneficiarului plății sau unui alt prestator de servicii de plată care acționează în numele beneficiarului plății, și/sau în cadrul cărora fondurile sunt primite în numele beneficiarului plății și sunt puse la dispoziția acestuia.

În scopul realizării *supravegherii pieței serviciilor de remitere de bani*, Banca Națională a Moldovei supraveghează, inclusiv, modul de gestionare a riscurilor financiare și operaționale de către prestatorii de servicii de plată, indiferent de aranjamentele (bilaterale sau multilaterale) dintre prestatori. Drept standarde internaționale aplicabile la evaluarea periodică a pieței serviciilor de remitere de bani servesc *Principiile generale pentru serviciile de remiteri internaționale* (emise de Banca Reglementelor Internaționale și Banca Mondială).

Pe parcursul anului 2019, valoarea remiterilor recepționate³ a însumat 1,3 mld. USD, în diminuare cu 2,0 la sută comparativ cu anul 2018. Totodată, valoarea remiterilor efectuate a constituit 332,6 mil. USD.

Diagrama 21. Cota de piață a SRB, SWIFT și SAB (pentru persoane fizice)

Cel mai mare flux de bani a fost recepționat în RM prin intermediul sistemelor de remitere de bani (SRB) – o pondere de 88,6 la sută, prin rețeaua SWIFT - în proporție de 10,0 la sută de

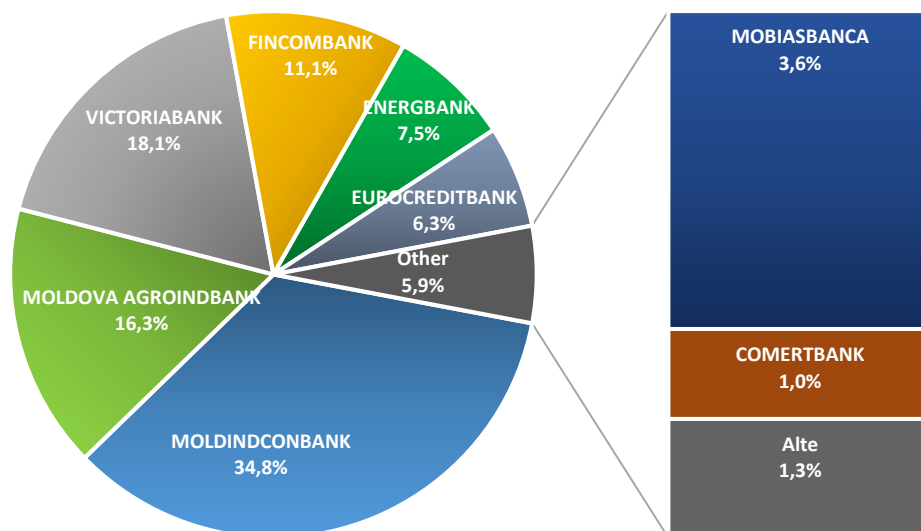
³ Valoarea remiterilor de bani recepționate diferă de cea publicată în raportul BNM „Transferuri de mijloace bănești din străinătate efectuate în favoarea persoanelor fizice”, fiind aplicată o altă metodologie de calcul și prelucrare a datelor raportate (cum ar fi o altă modalitate de convertire a valutei originale a remiterilor de bani la valuta de referință USD etc.).

către persoanele fizice, iar **serviciile prestate în baza acordurilor bilaterale (SAB)** au deținut o pondere de doar **1,4 la sută**.

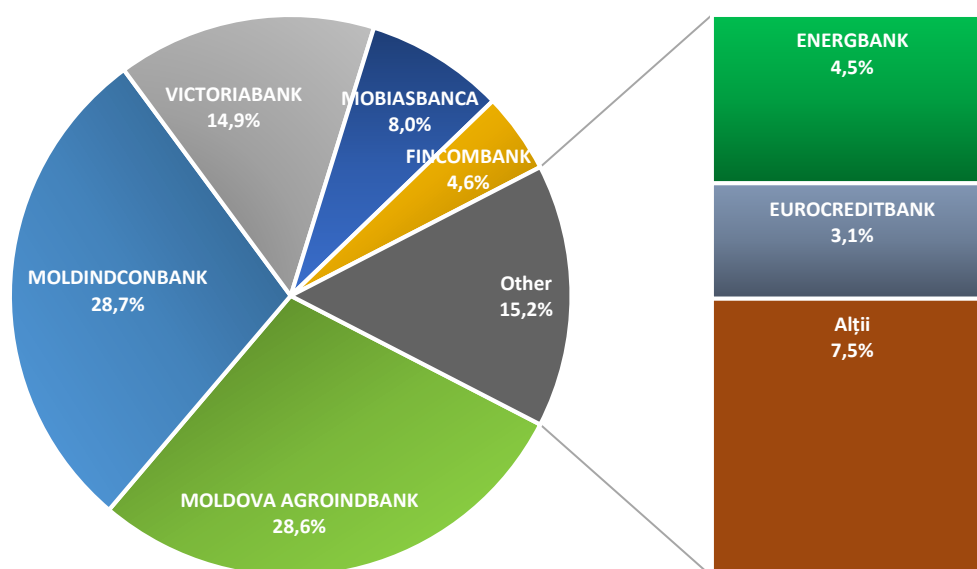
La expedierea mijloacelor bănești din RM, **rețeaua SWIFT** a fost utilizată în proporție de **57,1 la sută** din valoarea totală, fiind succedată de **sistemele de remitere de bani** cu **42,4 la sută**, iar **serviciile acordate în baza acordurilor bilaterale** au deținut o pondere modestă de **0,5 la sută**.

Diagrama 22. Cota de piață a prestatorilor de servicii de plată (pentru remiteri efectuate/recepționate de persoane fizice)

Recepționate în Republica Moldova

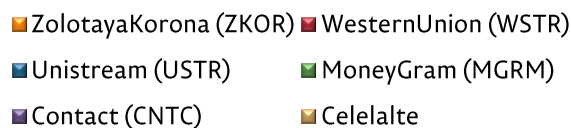
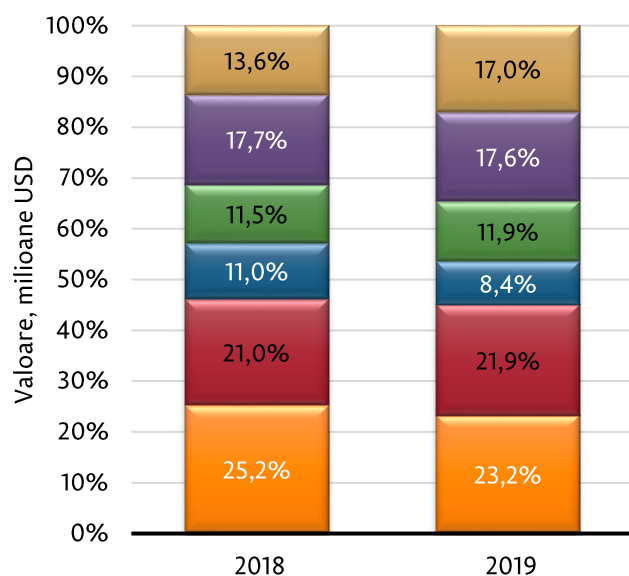
Efectuate din/ în Republica Moldova

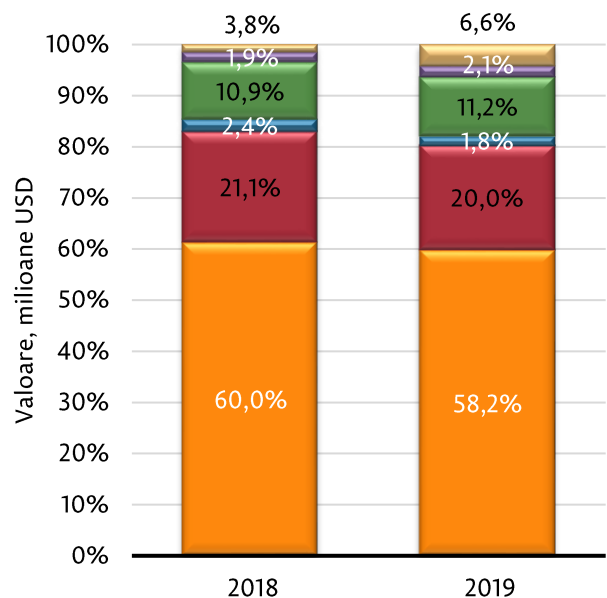
Cumulativ, prin intermediul băncilor BC „Moldindconbank” S.A., BC „Victoriabank” S.A. și BC „Moldova-Agroindbank” S.A. au fost tranzacționate aproximativ 70,0 la sută din valoarea remiterilor de bani recepționate și 72,0 la sută din valoarea remiterilor efectuate pe parcursul anului 2019, acestea fiind lideri pe piața remiterilor de bani.

Diagrama 23. SRB - distribuția valorică a sistemelor de remitere de bani (pentru persoane fizice)

Recepționate în Republica Moldova

Efectuate din/în Republica Moldova

Capitolul 7. Supravegherea activității de prestare a serviciilor de plată

În conformitate cu art. 93 din Legea nr. 114/2012, Banca Națională supraveghează și reglementează activitatea societăților de plată, societăților emitente de monedă electronică, furnizorilor de servicii poștale în calitate de prestatori de servicii de plată, băncilor în calitate de prestatori de servicii de plată.

7.1. Băncile licențiate

În cadrul supravegherii activității băncilor licențiate în domeniul sistemelor de plăți și serviciilor de plată, Banca Națională efectuează controale, care au ca scop verificarea următoarelor activități ale băncilor:

- gestionarea riscului de lichiditate și a celui operațional în cadrul activității băncii în SAPI;
- executarea transferurilor de credit;
- emiterea/acceptarea cardurilor de plată și a altor instrumente de plată;
- remiterile de bani;
- sistemele automatizate de deservire la distanță.

În 2019 au fost efectuate **2 controale pe teren** la băncile licențiate, în cadrul cărora a fost supuse verificării activitatea băncilor în conformare cu legislația aferentă sistemelor de plăți. În procesul controalelor au fost constatate încălcări și deficiențe ce țin de:

- executarea ordinelor de plată urgente cu depășirea timpului stabilit;
- neraportarea/neînregistrarea tentativelor de fraudă prin sistemele de remitere de bani;
- neasigurarea continuității proceselor ce țin de interacțiunea cu SAPI etc.

De asemenea, a fost realizată supravegherea din oficiu a activității băncilor, prin examinarea planurilor de măsuri privind înlăturarea încălcărilor și remedierea deficiențelor constatate în cadrul controalelor anterioare.

7.2. Prestatorii de servicii de plată nebancari

Supravegherea prestatorilor de servicii de plată nebancari de către Banca Națională are ca scop determinarea gradului de conformare a activității acestora, în domeniul prestării serviciilor de plată și emiterii monedei electronice, cu legislația în vigoare.

Pe parcursul anului 2019 au fost efectuate **4 controale**, dintre care 3 controale pe teren și un control din oficiu, în cadrul cărora au fost supuse verificării activitatea prestatorilor de servicii de plată nebancari licențiați.

În procesul controalelor au fost constatate încălcări și deficiențe ce țin de:

- protejarea fondurilor utilizatorilor serviciilor de plată;
- înregistrarea la BNM a agenților de plată în Registrul societăților emitente de monedă electronică;
- evaluarea riscurilor aferente activității de prestare a serviciilor de plată în ansamblu la toate nivelele organizatorice;
- notificarea BNM despre externalizarea activității de încasare a numerarului de la terminalele cash-in și externalizarea unor funcții operaționale semnificative- servicii IT;
- prezentarea la BNM a informațiilor neautentice privind operațiunile de plată;
- notificarea BNM despre modificarea datelor din documentele anexate la declarația de eliberare a licenței etc.

Urmare controalelor efectuate, au fost înaintate propuneri și recomandări privind acțiunile necesare a fi întreprinse în scopul înlăturării încălcărilor și neajunsurilor depistate și, după caz, au fost dispuse măsuri de remediere și aplicate sancțiuni.

BNM a efectuat monitorizarea din oficiu a activității desfășurate de către prestatorii de servicii de plată nebankari, inclusiv prin monitorizarea continuă a activității acestora, analiza rapoartelor trimestriale prezentate la BNM, examinarea sesizărilor (reclamațiilor) ce țin de activitatea prestatorilor de servicii de plată, examinarea informațiilor publicate pe paginile web etc.

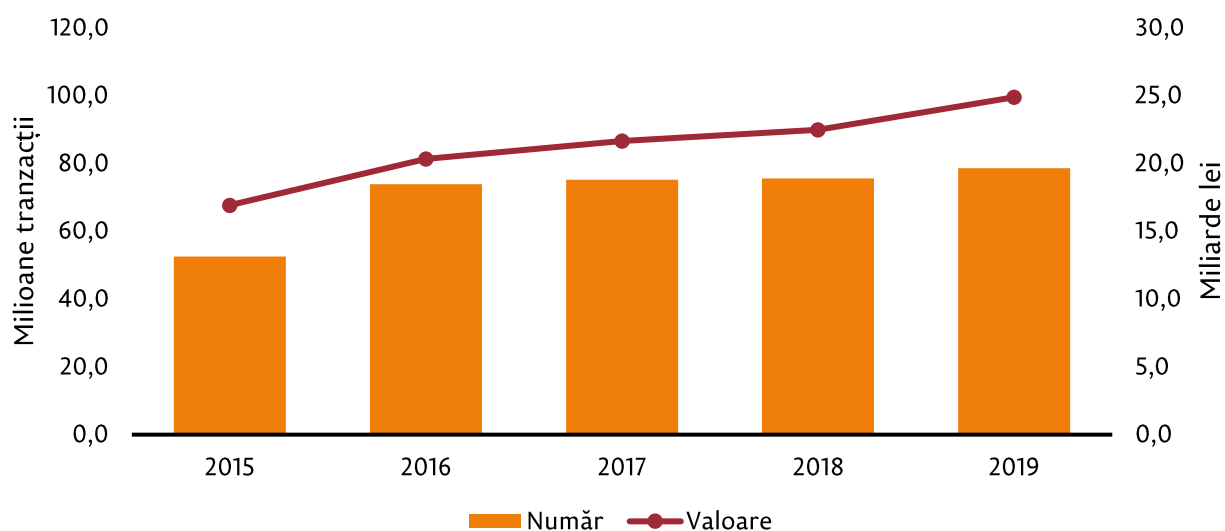
Tabelul 8. Evoluția principalilor indicatori ai activității prestatorilor de servicii de plată nebankari

Nr. d/o	Indicatori financiari	Anul 2019	Anul 2018	Dinamica anuală
1	Numărul tranzacțiilor, mil. operațiuni	78,5	75,5	▲ 4%
2	Valoarea totală a tranzacțiilor, mld. lei	24,9	22,5	▲ 11%
3	Total active, mil. lei	558,1	563,5	▼ -1%
4	Capital propriu, mil. lei	215,4	180,5	▲ 19%
5	Profit net (pierdere), mil. lei	73,3	53,5	▲ 37%

Sursa: PSP raportori

Pe parcursul anului 2019, prin intermediul prestatorilor de servicii de plată nebankari au fost efectuate 78,5 mil. de operațiuni de plată, cu 4 la sută mai mult față de 2018, în valoarea totală de 24,9 mld. lei, cu 10,6 la sută mai mult față de 2018 (Diagrama 24). De menționat că, majoritatea plăților a fost efectuată de către ÎS Poșta Moldovei (83 la sută).

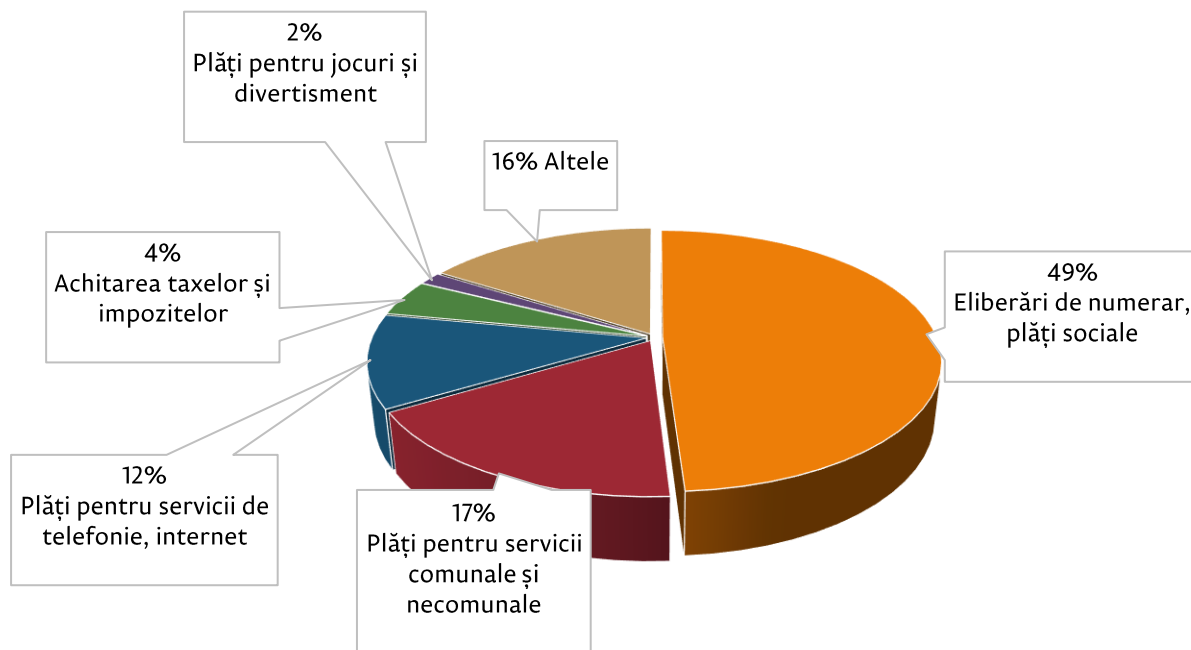
Diagrama 24. Numărul și valoarea plăților efectuate prin intermediul prestatorilor de servicii de plată nebankari pe parcursul perioadei 2015-2019

Sursa: PSP raportori

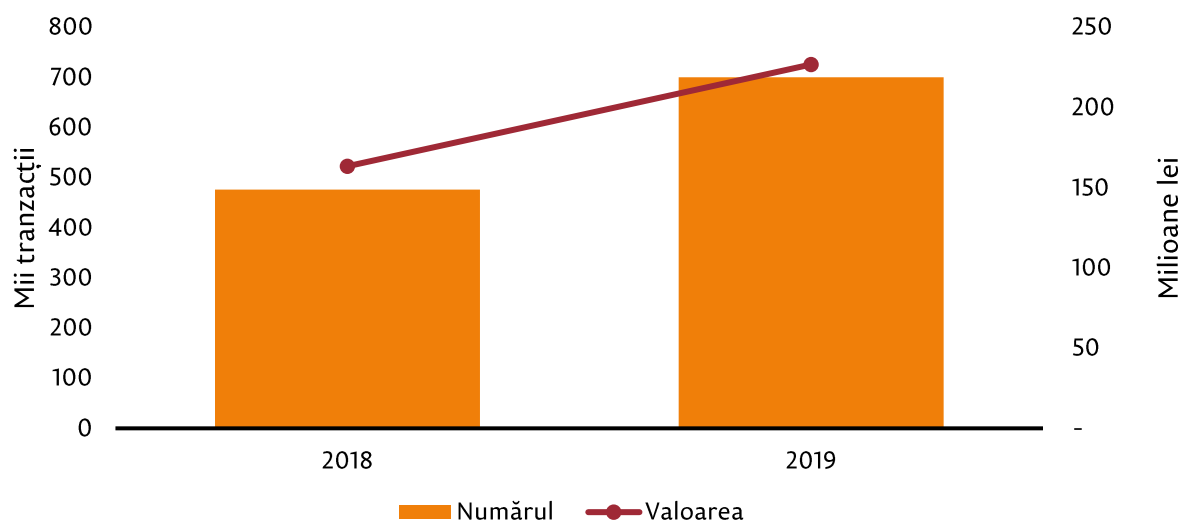
Eliberările de numerar și plățile sociale constituie cea mai mare pondere în valoarea totală a operațiunilor efectuate în 2019 de către prestatorii de servicii de plată nebankari (49 la sută), fiind urmate de plățile pentru serviciile comunale și necomunale (17 la sută).

Diagrama 25. Ponderea valorii operațiunilor de plată efectuate de către PSP nebankari în anul 2019

Sursa: PSP raportori

Diagrama 26. Numărul și valoarea operațiunilor efectuate din conturile de plăți ale utilizatorilor pe parcursul perioadei 2018-2019

Sursa: PSP raportori

În anul 2019, din conturile de plăți ale utilizatorilor serviciilor de plată (moneda electronică) au fost efectuate 0,7 mil. operațiuni, în valoare de 226,8 mil. lei, în creștere față de 2018 cu 47 la sută ca număr și cu 39 la sută ca valoare.